

નવો જમાનો

અને

આત્મજ્ઞાન.

(કાવ્ય)

રચનાર,

બાલુરામ મુળદાસ-અમદાવાદ.

પ્રકાશક,

સત્ય મુખોદય મંડળ તરફથી

ઉકાલાધ બહેચરભાઈ-અમદાવાદ

સવત ૧૯૮૦ ના ગ્રાવણ માસ.

ધર્મી સને ૧૯૨૪

આવૃત્તિ ૧ થી

પ્રત ૧૦૦૦.

દર્શિત ૦-૬-૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીસુધર

અમદાવાદ—પીરમજા રોડ ઉપર ધી “નિર્મળ” પ્રિન્ટીંગ
પ્રેસમાં લલ્લુભાઈ ધંધરભાઈ ત્રીવેદીએ છાપ્યું.

પ્રસ્તાવના.

મુખ્ય મહારાષ્ટ્ર,

અનાદી કાળથી સમસ્ત જગતમા “ત્રેય” અને “ત્રેય” એ એ વસ્તુ ચીરસ્થાયીરૂપે બીરાજ રહેલી છે, “ત્રેય” એટલે સત્ય-ખર અને આત્માનું અખડ સુખ, અને “ત્રેય” એટલે મન-ઈંદ્રિયોને ખાડું લાગે એવું માયાનું ક્ષણિક સુખ યુરોપાદી અન્ય દેશોમા તે “ત્રેય” પ્રાધાન્યપણે જોવામા આવે છે, અને આપણા ભારત દેશમા અનાદીકાળથી ઋષી મુનીના વખતથી “ત્રેય” ને અગ્રસ્થાન અપાતું આવ્યું છે, જો કે અન્ય દેશોમાં પણ મહાત્મા ઇશુ, મહાત્મા થોરો, મહાત્મા ટોલ્સ્ટોય, મહાત્મા ડેમીયન શધર, સોક્રેટીસ, વીલ-બર, બુકરટી વૉશ્લીંગ્ટન વીગેરે મહાત્માઓએ પોતાના અયોમા અને વરતનમા “ત્રેય” ને અગ્રસ્થાન આપ્યું છે, તથા આત્મસુખનો પ્રકાશ પાડ્યો છે, તેથી એ સાબીત થાય છે કે અન્ય દેશોમાં પણ તે આત્મીક પ્રકાશ છે; પણ એટલું તો ખરૂં કે તે પ્રકાશના મૂળ તો ભારતમાજ છે, બીજે બધે શાખાઓ ગયેલી છે

યુરોપાદી દેશોમાં ધર્મ અને વહેવારો જુદા મતમાં છે ત્યારે આ દેશમા વહેવારમા પણ ધર્મ પળાય છે.

હા ! આ ભારત દેશમા ધર્મના વણા ફાટાઓ પડેલા છે, અને દરેક ફાટાઓ પુરી ફરજ નહીં બળવી શકતા હોય, પણ તે સર્વે ફાટાઓ એક અદ્વૈત આત્મસુખ પ્રાપ્ત કરવાનાજ રસ્તા છે.

ભારત દેશમાથી લક્ષ્મી ગઈ, બળ ગયું, સૌર્વ ગયું, કુબર ગયા, પણ ધર્મ ગયો નથી. જે જે સ્વ તો આ દેશમા થયા છે, તે

સર્વેએ ધર્મનું લક્ષ્યબિંદુ જે આત્મજ્ઞાન તેનોજ બોધ, કમ રૂપે, ભક્તિ રૂપે, અને જ્ઞાન રૂપે તથા યોગ રૂપે વર્ણવેલો છે અને તેના ઉપર અનેક ગ્રંથો સંસ્કૃતમાં કે પ્રાકૃતમાં, ગદ્યમાં કે પદ્યમાં રચી ગયા છે.

આ અધ્યાત્મિક જ્ઞાનમાં જે અનોપમ ખુબી રહેલી છે તેને તેના અનુભવીઓજ જાણે છે. આ જ્ઞાનથી સર્વે વાસનાઓ પુર્ણ થાય છે, સર્વે સંશયો સમાપ્ત જાય છે અને અખંડ શાન્તિ પમાય છે, તેમજ જીભથી ન વર્ણવી શકાય એવું અપરિમિત સુખ અનુભવાય છે.

યહાય તે દેશમાં ગમે તે કાળમાં અને કોઈ પણ વ્યક્તિમાં શુદ્ધ અત કરણમાં આ જ્ઞાન દીપ્તિ નીકળે છે.

તે જ્ઞાનની કાષ્ઠક ઝખી આ કાવ્યમાં કરાવેલી છે. તથા તે જ્ઞાનના અધીકારી થવાને માટે વૈરાગ્યની, સદ્ગુણની અને પાપખંડનતથી દુર રહેવાની આવશ્યકતા છે તેથી તે તે બાબતો મારી અદ્યપતી અનુમારે દર્શાવી છે.

વારવાર મારા મિત્રો તરફથી મને કહેવામાં આવતું કે તમે કાંઈ જ્ઞાન માર્ગ ઉપર પુસ્તક રચ્યો ત્યારે હું તેઓને ઉત્તર દેતો કે હોંદુસ્થાનમાં મહાપુરુષોના પાંડેલા કેટલીક સૂર્યના પ્રકાશમાં આપણે તે વળી સ્થો દીવો ધરવાના હતા ? આ ઉત્તરથી ભક્ત ઉકાલાઈને મંતોષ થતો નહીં ને તે કહેવાનું ચાલુજ રાખતા તેથીજ આ એકસો પચીસ બજન લખાયા છે, અને એ મહાબળની મહામત્તાથીજ આજે આ પુસ્તક બહાર પાડવામાં આવ્યું છે.

આ પુસ્તકનું નામ “નવો જમાનો અને આત્મજ્ઞાન” ગણવામાં આવેલું છે, તેનું કારણ એ કે આમાં નવીન દ્રષ્ટાન્તો બોધમાં

વર્ણવેલાં છે જેમ કે નગરનું ભજન, સભાનું ભજન, નાટકનું ભજન, મીલનું ભજન, આમગાડીનું ભજન, દેશ સંક્રિતનું ભજન, ભાગ્ય માતાનું ભજન વિગેરે ભજનો આમા આવેલા છે વળી મોટર સાઇકલ, સીનેમા, સરકસ, પોલીસ, ડાક્ટર, બ મલા, સડક વિગેરેના શબ્દો પણ માહી આવેલા છે. આ સર્વે સાધનો નવા જમાનાના છે, અને તે માજ સંખના સાધનોની સાથે આત્મચાન થાય એ હેતુથી તે નામ રાખ્યું છે

આ પુસ્તકમા એકસો પચીસ ભજન રાગરાગણીમા લખેલા છે તેમા જે કઇ દોષ કે ભૂલ જેવુ જણાય તે સુધારી વાચી લેવા વાચક વર્ગને નમ્રતાપૂર્વક બલામણુ કરૂ છુ

છેલ્લે કહેવાની વાત એ છે કે આ પુસ્તકના ભજનોમા જ્યા જ્યા ઉપદેશ માટે ઉપકાવાળા શબ્દો વપરાયા હોય ત્યાં ત્યાં તે ઉપકા અન્ય કોઇને મે આપ્યા નથી, પણ મારા પોતાના મનનેજ ઉપદેશવા તે સર્વે ઉપકા દીધેલા છે એમ વાચકે સમજવુ. એટલે ઉપકાવાળા આલેખો કોઈના ઉપર ન સુકતા આરાજ ઉપર સુકે છુ

દીનબંધુ પરમેશ્વરને, સદ્ગુરુને, માતાપીતાને, સર્વે સત્ વીરોને નમસ્કાર કરી, તથા જેઓએ આ ગ્રંથ લખાવવામાં સહાય કરી બધો ખર્ચ આપ્યો છે છતાં પોતાનાં નામ પણ જાહેર કરવા દીધા નથી એવા નમ્ર હરિજન મંડળનો આભાર માની ગ્રંથનો આરંભ કરૂં છુ.

લી૦ બાહુરામ મુળદાસ.

વાંચકને બે બાલ.

મહાશય ! ' યુરોપમાં કોલસાની ખાણોમાં કામ કરતા મજુરોમાં એક વખત એક પાદરી ગયો, તેણે મજુરોની ધાર્મિકતા જોવાના હેતુથી એક ૪૦ વર્ષના મજુરને પુછ્યું કે-તું ઇસુને ઓળખે છે ? ત્યારે તે પુરૂષે કહ્યું-સાહેબ ! તેની ચાલીનો નખર કહો તો કદાચ સોધી કઢાય ! આનું કારણ એ હતું કે-તે મજુરની બધી જીદગી ખાણમાં જીવીત થએલી હતી, તેને બહારની દુનીયાની ખબર ન હતી તો દુશ્વરી બાબત કે તેના શુદ્ધ તત્વોની તો ક્યાંથી ખબર હોય !

વાચક ! આવી જ રીતે જે ખાણીમાન જનમે છે અને ખાણી-માન મરે છે, જે આ દુનીયાની મોજ મજાહ સીવાય અન્ય કાંઈ છે જ નહિ, એવું માને છે, જેણે વિષય લોભુષ્ટામાં ઇંદ્રિઓને બહેકાવી મુકી છે, જેને હજારોના પ્રાણ જીવ પણ પોતાનું ઇન્દ્રિય સુખ એક મીનીટ પણ અટકે નહીં, એવું પીંડનુંજ સ્વાર્થપણ લાગી રહ્યું છે, અને જે શાસ્ત્ર તથા સતને ઉદર પોષણના સાધનો જ માને છે, એવા સાહેબોને તો કદાચીત આ પુસ્તકમાં રસ નહીં જ પડે પણ જેનામાં કાંઈક પ્રભુ પ્રેમ છે, જેનામાં ભગવત આશ્ચર્યો બળ છે, જેને હરી-જનનાં સાચે હેત છે, જેના ઉગ્મ નીરતર ક્યા વસી રહી છે, જેને

(૭)

સ્વધર્મ પર શ્રદ્ધા છે, જેને સ્વદેશ લાગણી છે અને જેનું હૃદય
કાષ્ઠક રામના રંગમાં રંગાયું છે, તેનેજ આ પુસ્તકમાનું રહસ્ય
સમજાશે. કેમકે—

સાચી

સરીતા મળકેા લે ચલે,
ઝોર તરતી રહેતી મીન,
જો જ્યાંમે નીશદીન રહે,
ત્યો ત્યાંમે પ્રખીન.

છતાં દરેક વાચક બધુને આ ૧૨૫ બજનમાથી કંઇને કંઈ
સાર તો અવશ્ય મળશેજ

લી. કર્તા.

શુદ્ધી પત્ર.

પાત્ર	સાજન.	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨	૩	૧૦	ભવ	ભવ
૫	૮	૧	મારવડે	મારગડે
૨૦	૩૫	૭	નીર્દય	નીર્બળ
૨૧	૩૮	૪	દાણા	ધણા
૨૭	૪૯	૧૩	કદી	કદીએ
૪૧	૭૫	૧૭	વદીને	વ દીને
૪૨	૭૬	૧૩	પહોચતા	પહોચતા
૪૭	૮૬	૮	ભાસે	ભાસે
૬૫	૧૧૫	૪	ફસી	કસી

શ્રીગણેશાયનમઃ ॥

નવો જમાનો અને આત્મજ્ઞાન.

લેખન ૧. અષ્ટક.

જયનાથ જગતના અત વખતના ભાવ ભગતના જણો છો,
સેવક જનની રાત્રી દિનની મુશ્યુ રત્નની ખાણો છો,
જમ હીરતાગ સત ઓધારા તારણ હારા ત્રીશુણી,
પદ પુરષોત્તમ અખીલ આતમ આજ અરજ અમ લ્યો સુણી,
સત્ય ચિદાનંદ છો પરમાનંદ મોક્ષ બધ રહીત પોતે
આદી અત્મમ્ કળા અનોપમ અગમ નીગમ સુનીજન ગોતે;
અધમ ઉધારણુ ભવજલ તારણુ કારણુ રૂપક અવતારી.
મચ્છ કચ્છ બહરા વામન ધરમ્મ નરસિંહ રામા મુરારી,
દસ અવતારી ધર્મ ઉદ્ધારી અમુર સહારી હીરતારા.
દોસો ઘટ ઘટ પોતે પરમટ જમ નાટક નટ છો ન્યારા,
મલીન હમારી દેહ વિકારી નર્ક દવારી અપવિત્ર
ખટ ઉપાધી તન મન બાધી ન શકુ સાધીતમ ચરીત્ર,
મુત વિત નારી બધન કારી કદજ ભારીમા કસીયા.
હાધી ન સોધ લાગે ન બોધ કામ કરોધ અંતર વસીયા;
માયા બહુ માતી વીધ વિધ ચાતી બહુ પ્રકારે દેખાતી.
જૂરી ચર્ધ ખીના અમ પાપીના આપ વિના નહિ કોઇ સાથી
દયા પસારો વિનતી ધારો મોક્ષ હમારો તમ હસ્તે,
અવિચળ ધામી અતરંગમી નમુ નમામી નમસ્તે,

ભજન ૨ અષ્ટક

સમગ્ર સાત નીસદાન ધાગ બચન હમાગ	સત સાહમ
ભોખ ઓધારા ભક્તનતારા સરજનહારા	સત સાહમ
તુર્ધાતીના પરમ પુનીના ગાવે ગીતા	સત મોહમ
નત્તો પાગ બાવન બાગ વ્યાપક ન્યાન	સત સ હમ
ગોંડ બતાવે ઋષિ મુની ધ્યાવે ધ્યાન હમાવે	સત મોહમ
પુગલ કામા હૈ મુખ ધામા અવિચળ નામા	સત સોહમ
નામ અતોલા અજર અડોલા હય અનમોલા	સત સાહમ
જામ ઝોલે બવન ખોલે ઘટ ઘટ બોને	સત સાહમ
મુરતી સગમે ચઢે ગગનમે ભયા મગનમે	સત સોહમ
ગુરૂ બતાવે ભય મીટ જાવે અનુમત આવે	સત મોહમ
રામ્દ અર્યા સત્ય અર્યા નામ અનુપા	સત સાહમ
ગુરૂદેવ દયાલુ બડે કૃપાલુ વડે “બાપુ”	સત સોહમ

ભજન ૩ અષ્ટક

જ્ઞાન ગોઠડી તત્તન ગુપ્તી નામ બડી નીરમત ગગા
 ટોચે ચમ દાસી મટે ઐગરલી હય સુખ રામી સત મગા,
 કેરણી દહોટા નતકા સોટા લક્ષ લગોટા બાધલીના
 તનકા તીલક દીલકા તીપક ચિતકા ચક્રમક ધારણીયા
 ધ્યાન કે ધૂપા ભાવ બજૂતા હમ અબ મૂતા અનકદડા
 ખમીયા ખરખર લૂ વારાઅર રડીંગ ફકક નીજ પદકા,
 મનડી માલા પ્રેમ પીયાલા નેમ નીશાના કર ડારા
 રાત રી નાદી મે હગ સમાધી અલખ ઐગદી મતવાગ,
 એસા ગુરૂ દેવા કરૂ નીજ સવા ધ્યાન ધરેવા મેં તેરા,
 જાપ અનપા સ્થીર થાપા બધન કાપા ભવ કેરા.

(૩)

ભજન ૪ અષ્ટક

(શ્રી ગમચદ્ર કૃપાળુ ભજ મન—એ રાગ)

તુમ ચરણમે પડો આયકે મોડુ ઉગારી લીજીય
મમ પતિત કા પાવન કર કૃપા કૃપાળુ ડીજીય,
એ મક્ષીન માય મે રહ્યા દેસ મે સાધુ નેમડો,
મળ જરકે પાલક તુમ્હી ક્યા ધગલુ ભોગકા,
મનનપનિ ખીલી આપમે ક્યા પુષ્પ ન પુષ્પ કડ
નોંડુ સગીનામે બસે જત ખુદ કો દેસે ધરં,
એક નામડા આધાર હે મેહે બન્ના એ બડા
‘ગડુ’ કી મદી છોડીયો તુમ ચરનમે આને પડા,

ભજન ૫ (રાગ ચૈતવણી.)

દન્ય ધનન કાઈ ધન્ય કનાઈ રતન ખરુ તુ રાખીયા
કાઈ પતન કે પશુ નહિ પશુ મનુષ્યા દેહ તને મળીયાએ રેક
બાન્ન જૂમીમા તૂ જન્મ્યો ભાયગ તાન ધન્યએ
તમાચી પશુ નારી નહીને પામ્યો પુર્વાતનરે—ધન્ય
અભય નહિ પશુ નિધ્યા ભણ્યો પુન્ય પુવનુએલુ
મત તણો વળી સગ થયો ભાઈકહે ભાગ્ય પછી કેવુએ ?—ધન્ય
અનુકુળતા ધણે આપી દેવને દુર્લભ નેમરે
દાસ ‘બાલુ’ કહે નવ ચેનેને શૂલે તો પછી ભોખરે—ધન્ય

ભજન ૬

મોયો મનુષ્યા દેહ મન્યા પશુ માયામા તૂ મોહોરે
સગીની સમાજ ન રાખી હીરો હાથે ખોયોરે—રેક.

મ કોડો જેમ જોળે બાઝ્યો તેમ ત્રિપથમા વળગ્યોરે,
 રતી ભોગનો બહુ રસ લાગ્યો તેથી થાય ન અળગોરે-મોથો
 અગ્નિમા જેમ ધી હોમાય તેમ જનાળા ઝાઝીરે
 તેમ તૃણા વધે વધારે, તૃમ થાય ન પાછો-મોથો
 નારી મહારી ધારી વળગે રાત દિવસ ને બહારે
 નેમ ટંમ કષ્ટ જોગ ન જાણે મોજ ભોગ ખસમાલેરે-મોથો
 શરીરનું જે રક્ષણ વિર્ય દશમે ધવારે ઠીયુરે,
 તેને બેહદ ખરચી નાખી મગજ ખાલી કરીયુરે-મોથો
 વિચાર શક્તિ મૂમ થઈને ભક્તિ ગાન ન ભાવેરે,
 શાટ ફોલ ને કળતર થાયે આગસ અગે આવેરે-મોથો
 ડાહ માથુ ને કમ્મરે દુ ખે ચીન્હો જણાય ક્ષયનારે,
 ઝીણો તાવને શણકા ચરકા સર્વે દર્દો તેનારે-મોથો
 વિર્ય વર્ષક ઘાતુ પુછી લેપ કરે મતી મદરે
 દવા ખાય પણ દમન કરે નહિ ધિદ્રિઓને અધરે-મોથો
 આયુષ્ય દોરી હાથે તોડી મર્જુ શર્જુ પછી ચાપરે
 દાસ "બાલુ" કહે વગર મહોતે જન્મને હાથે જાયરે-મોથો

ભજન ૭ (અક્ષયર્થ)

અક્ષયર્થનો મોટો મહિમા પાળે જન કોઈ પુગરે.
 કામદેવથી કાયર કપે શમગેર ઝાલે સુરારે,
 એક પતિનવૃત રામે ધાર્યું રાવણને મંહાવોરે
 અક્ષયર્થથી લક્ષમણજીએ ઈંદ્ર જીતને માર્યોરે—આ
 અક્ષયર્થથી માતૃતજીએ ધુણાગગને ધાર્યોરે
 અક્ષયર્થથી શુકદેવજીએ પરીક્ષિતરાયને તાર્યોરે—આ

(૫)

અક્ષયર્થથી ભીષ્મ પિતાએ મુઠ્ઠા કર્યું દશદિને
 અક્ષયર્થથી નારદ મુની થયા વિષ્ણુ મનરે—અક્ષ૦
 ગૌતમ બુદ્ધ દયાનંદ સ્વામી શકરાચાર્ય જેવારે
 ગોરખ ગોપીચંદ બર્ધરી થયા દેશભા દીવારે—અક્ષ૦
 અક્ષયર્થથી રામ મુર્તી મોટર ખેતી રાખેરે
 હમ્તી ઉચકે શરીર ઉપર પથર ભાગી નાખેરે—અક્ષ૦
 ગાની શુભ પડીત પુરા બળવાન થાયે આપરે.
 ચમતકારી નામ ધારી અક્ષયર્થ પ્રતાપરે—અક્ષ૦
 દેશભા ‘ જાધીજી ’ મર્જે અક્ષયર્થને ધારીરે.
 દાસ ‘ બાલુ ’ કહે ઓછું વધતું અક્ષયર્થ મુશ્કેલીરે—અક્ષ૦

અબ્જન ૮. (પરમાર્થ)

પન્મારથના મારગરહે ભાષ પુરા જન કોઈ પળતારે
 પોતા પોતાના ગળ પ્રમાણે પરમારથ રહે કરતારે—૨૬.
 કળને સીતળ છાયા આપે વૃક્ષનો પરમારથરે,
 રૂપ સરીતા ને સરોવર જળથી સારે અર્થરે—૫૨૦
 જળ આપે ને શાન્તિ પમાડે જે જન પાસે આવેરે.
 મેઘ તણો પરમાર્થ મોટો અનાજ ને ઉપજવેરે—૫૨૦
 અધકારમા મેહ વરસે ભાષ અકેક દેશમા એતોરે,
 પન્માર્થ ચંદ્રનો પ્રાદો પ્રકાશ સહુને દેતોરે—૫૨૦
 પદર દિવસ ઓછો વધતો ચંદ્ર પ્રકાશ પાડેરે
 મગ્ધો પ્રકાશ આપી સૂર્ય જમતને જીવાડેરે—૫૦૦
 પરમાર્થ ધન્યનો અધીક હદમાં સહુ મ્હાલે છેરે,
 જેની આગ્રાધીન બનીને જૂ મડળ ચાલે છે રે—૫૨૦

(૬)

મતોનો પરમાર્થ સહુથી આગળ પડતો આવે,
કથ્થુ કેરો ભેદ બતાવી ઘટમા હડી દરસાડે--૫૦
એ પરમાર્થ સહુથી અદકો સત જતો કોઈ કરતા,
દાસ "બાલુ" કહે--વાર્થ મુકી પગમાથમા પળતારે--૫૦

ભજન ૯ પુગ્ગન કથા

નામ ભજનનો મોટો મીઠો મેથી છે તરવાનુરે
તે વિના ટળશે નહિ તારક મોગલી ફરમાનુરે--૨૬
મૃત વિત મારામા શુ મોહો ? ફોગટના છુ કુનોરે
ભવ સાગરમા જાય તણાતો ભજન હરીનુ બૂલ્યોરે--નામ૦
ભજનનુ કલ ભાન ન આવે ભૂયો દેહને ગવેરે,
કથા કહુંકુ પુગ્ગન કેરી મુણો બોના સવેરે--નામ૦
કથા ભજનનુ કળીકાળમા મહાનમ સહુથી મો'ટુરે
દાસ "બાલુ" કહે તેહ વીના તો સવે થામ ખોડુરે--નામ૦

ભજન ૧૦

પુગ્ગન એક પ્રતાપી ગજ સુખની આશા કુનોરે
મુખ સાધવા મચ્છતો તે દેજો દેજો કરનોરે--૨૬
૩૬ જેતુ રાજ્યજ દેખે તેતુ લૂટી લેતોરે,
આણુ પોતાની વરતાનીને ગગ ભુવનમા રેતોરે
ખાય પીયે ને ભોગ ભોગવે મુખ મપતી સાગરે,
તો ખજુ તેથી તમ ન થાય અતે લાગે ખાગર,
મુખ સાલખી સધળી મુકી ત્યાંથી આગળ ચાલર
મુખ વળી કષ સાડ દેખે કટપ તેને નક્ષેરે,
તેમા ખજુ તમી નવ પામે મુકી પાછો નહાગર

(૭)

એમજ સધળે ઇતો એતો જ્યા ત્યા સુખની અ શેરે,
જ્યા પેખે ત્યા હુ ખજ દેખે કઈ ન લાગે મીઠું
લક્ષ યોગસી નગરી ફરીયો કષયે સુખ નવ દીકું રે,
અહિંથી બીજે તહીંથી ત્રીજે એમજ ધગ્તો ઘાવારે.
દાસ “બાલુ” કહે હીમાલય પર્વતની પાસે આવ્યોગે;

ભજન ૧૧

પહાડ તણુ શીખર શોબીતુ જુમી બહુ ગસાળીગે
મનુષ્યા દેહની નગરી દીડી નવ દરવાજા વાળીગે,
તેની પામે મોહક વન છે વિષય ફેરી વાડીરે.
અનેક ફળ ફુલ છે હિંગેલા જાત જાતની ઝાડીરે;
દૃશ લતાઓ વળેલી વાકી મનને આનંદ કરતીરે
ગભા એક રસ'લી દીડી તે ઉપવનમાં ફરતીરે,
બર યોવનમાં છે માતુની મહા મનોહર ઉપરે.
મૃગા નયણી નહિ દાઢ કહેણી મોહો પુગ્ગન ભૂપરે,
મોહ લાગીયો દામ જાગીયો ના રહી શુદ્ધ કે જ્ઞાનગે
દાસ “બાલુ” કહે લુપ્ત બનીને બૂદ્યો સર્વે જ્ઞાનરે,

ભજન ૧૨.

નમ્ર થઈને પુગ્ગન રાજ પ્રેમ ધરીને પુછેરે
કહે રાણી વૂ કયા રહેનારી નામજ તારૂ શુ છેરે,
મદ હશીને નારી બોલી હૃદય માફ ધર ગામરે
કથ બોળતા હું નીકળી છુ બુદ્ધી બાઈ સુખ નામરે,
પુરજન કહે છે હું પણ એવો આપણ બન્ને વરીયેરે

(૯)

નવ દરવાજાની આ નગરી તેનું રાજ્ય કરીયેર,
એમ કહીને તે રાણીને પરણ્યો રાય પુરજનરે
તે નગરીમા મધ્ય સ્થાને બેઠો રાજ્યાસનરે,
ગળ્ય કરે તે રગ ભોગવે ખુદીને પુરજનરે,
તે નગરીના નવ દરવાજા “બાહુ” કરે વર્ણનરે,

અનુક્રમ ૧૩.

નેન નામના બે દરવાજા વિષય સીપાઈ ત્યા વસતોરે
પુર્વ તરફમા તે શોભે ત્યા રૂપક દેશનો રસ્તોરે,
તેની નીચે ખીજા બે તે ધ્રાણુ તણા કહેવાયરે
તેમા થઇને પુરજન રાજા ગદ્યક દેશમા જાયરે;
મુખ દરવાજામાં થઇને જાય વાકપુરમા રાજાને
એ પ્રમાણે પુર્વ તરફના પાંચ રૂડા દરવાજાને,
એક ઉતર એક દક્ષીણ સોભે શ્રોતપુરના તેહરે
શુબ્દશાહ શેઠ વૈષ્ણીને આવવા કરા એહરે,
આહમો ઉપસ્થ દરવાજા લીંગજ તેને લહીયેરે
ગર્ભાપુર પાટણ નો રસ્તો તે દરવાજા કહીયેરે,
નવમો ધ્વાર તે શુદ્ધ છે એ નવે કહ્યા દરવાજાને
દાસ “બાહુ” કહે તે નગરીમા મહાલે પુરજન રાજાને.

અનુક્રમ ૧૪

પ્રથમ વિષયની વાડીમાં એ રાણી મળે ફરતોરે.
અધિકારી ઇંદ્રિયો સાથે રાજ્ય નમરનું કરતોરે,
રાણીનો જમાડયો જમે રમાડયો તે રમેરે.
રાણીની આખે દેખેને રાણી અતીશે ગમેરે;

(૯)

રાણી બેસે તો તે બેસે રાણી સુવે તો સુવેરે
રાણી હસે તો તે હસેને રાણી રૂવે તો રૂવેરે,
વશ ખની રાણીની સાથે મોજ ભોગ ખહુ માણેરે
દાસ “બાલુ” કહે આવી પડશે તે જોખમ નળણેરે,

ભજન ૧૫.

ગણીને પુરજન બે મહાલે નીર્ભય થઇને મનરે
એવામા એકે આવી પડીયુ પુરજનને વીધનરે,
લરકર લઇને રોગજ આળ્યો પુરજન કરેા વેરીરે,
જગ અવસ્થા આવી પહોચી નગર લીધુ ઘેરીરે,
નવ દરવાજા બધ દરીને કીલ્લા નાખ્યા તોડીરે
વેદના બ્યાધીની સૈન્યા પેડી શહેરમા દોડીરે;
નગર સધળુ છુટી લીધુ રામ અતી ધબરાયરે
ચરણ થર થર કુજવા લાગ્યા હવે વલે શી ? થાયરે,
મતાવા લાગ્યો ચો દીશે સુઝે નહીં ઉપાયરે
દાસ “બાલુ” કહે પરચમથી નવ એત્યો પુરજનરાયરે;

ભજન ૧૬.

ખતાવશે કઈ રાણી ગસ્તો કરશે મારી રહાયરે.
એમ જાણી રાણીની પાસે આળ્યો મહેલની માણરે,
રાણી તો નહાસી ગઈ જોતા તપાસ રાયે કીધેરે
એવામા યમ પોલીસ આવી પુરજન પકડી લીધેરે,
ગબરાતો ને રડતો બોલ્યો મુજને કરેા માફરે
રાણીયે મુજને છેતરીયો ચૂકી દેા મા ખાપરે,

(૧૦)

યમ ક્રોતે તો તે નવ માન્યુ જગત્તર પડી લીધે
યમ ગભની જેલમા જઈ તેને પુરી દીધો,
બહુ દુખે કળકળવા લાગ્યો આખે આમુ આવે
દાસ “બાલુ” નવ ચેત્યો પહેલો હવે કાણુ છોડાવેરે,

ભજન ૧૭

લક્ષ્મીચોગશી ફરવા લાગ્યો પુરજન ખીજી રાગે
જાડ પહાડ પયુ છીટ પતગમા ક્યારે આવે પાગે,
પુજન ફેરી તથા પુગી થઈ સુણો શ્રોતા જન
પુર દેહ ને જન જીવ છે નામજ તે પુજનનર
માન વતા દુટુ બ વતા ડાહ્યા જન કહાવ્ય છે
પણ ચોરાંરી યોનીમા જઈ સર્વે અહિ આત્મા દા
ગમ ભજનતો મ્હોટો મહીમા લખ ચોગસી વનગે
દાસ “બાલુ” કહે ‘સદગુ’ સેવો સદગુ ફેરો ચારો,

(પુ ૮ સમાપ્ત)

ભજન ૧૮

માગ મનતા માનીત મળીયારે થઈ પ્રેમ વશ પ તળીયા-એ દેશી)
તારા વિચાર મીઠ્યા જામે તને દાળ આવીને ખાશે--ટે
તુ જાણે હુ મ્હેલ બધાવુ ખેસુ મરખા પામ
આર્થીતુ યમ તેહુ આવે તો જખ મારીને જાશે--તને
તુ જાણે વેપાર વધાર બહાર ધનના ભરાશે
સદો હાર્યો કે ખોટ આવી તો દેવાળુ કુકામે--તને
તુ જાણે રૂપાળી પ્રગલ્ભ ભોમ રડા ભોમરાશે

પ્રેમ આી રોગે પડ્યો તો મરણ સમય ખમનાશે--તને
 તું જાણે શ્રીમત આબુ હાખી રહ્યો વિશ્વાસે
 ગર્ભ પાત કે નારી મુકતો ઉલટુ રડવુ થાશે--તને
 પુત્રો ને તુ લાડ લડાવે જાણે સેવા રહાશે
 કપૂત કે ઉડાડ બન્યાનો ઉલટો દુખીયો થાશે--તને
 કન્યાનાઓ મનની ખોટી ધાર્યું ધણીનું થાશે
 દાસ 'બાબુ' કહે હરી બજ્યા ચિણુ પડશે યમને હામે--તને

ભજન ૧૬

તને ચિયો ગે હા નાણે જીવ જોખમ તું નવ જાણે--૨૬
 થી જોજી ઘઉંને ભાત દાળના ભોજન ભરીયા ખાણે
 મામ માટે દરે કલ્પના જમવા કેરે ટાણે--૭૧૦
 દેવ દર્શનમા દ્રષ્ટી ન કરતી ફગતી નીચ ફેકાણે
 ધર નારીના ગુણ નવ દેખે પગના ગપ વખાણે--૭૨૦
 અનીતીને અયોગ્યતાએ મન મમતા ભોમ માણે
 લીંગ ઇત્રીમા લીન બનીને પડે નકંતી ખાણે--૭૩૦
 દુગ્ધધીમા પડ્યો તું પ્રાણી કીડ પડ્યો જોમ જાણે
 ભજન ગમે નહિ દાન શુ માટે નીંદા નીચ શરણે--૭૪૦
 ચિયોમા તું બેહદ વળગ્યો વગ્યો પશુ પગમાણે
 દામ 'બાબુ' કહે યમના દૂનો ધાવશે અવગે વાણે

ભજન ૨૦

જો પ્રગટ પશુ પોકારે એવુ દુખ યમનુ શીઠ તારે--૨૬
 ગાડામા જો બળ ને ધાલી ભાર ભરે છે ભારે
 જૂખ દુખ અતિ હોય તોપણ માર પરણાનો મારે--એવું
 વળગીમા મીન જળ ચિણુ તવજે લીમ્મર દયા નવ ધારે

(૧૨)

સર્જ વિઘ્ન સતાષ રહે તેને ભય હમેશાં ભારે—એવું
જુખ્યા શ્વાન જો ફરે બટકતા દોડે દારે દારે
ઝેર અને ગોળીથી મરતા દુખ પામીને અપારે—એવું
સિંહ રીછને રોઝ હરણને શિકારી મારે શિકારે
બતક મરધીને બળરચીઓ છરી મુઠીને સહારે—એવું
એ'વા દુખો અનેક યોનીમા વેઠ્યા વાર વારે
દાત “બાલુ” કહે ઉમરવાનો અવસર છે આપારે—એવું

ભજન ૨૨.

મન મોહ વધ્યા અણતુલે તુ ભજન હરીનુ ભૂલે—ટેક
પૈસાને પગેશ્વર માને દારા સુખમા ફૂલે
દુખ ન દેખે દિકરીનુ મુઠ વેચે બહુ મૂલે—તું
ઉડાઉ ખરચો અબીમાને કરી દેવામા ફૂલે
જન્યક મરણ જાએ તેમા કુલણુ શુ કુલે ?—તું
વળખા મારી વિત વધારી જીવપણામા જુલે
પદવીની મ્હોટાઈમા પડીઓ સતને નવ કમુલે—તું
ન્યાત તણા રંગડા ઝવડામા પડી ચતુર્ગાઈ ચુલે
દાસ “બાલુ” કહે વ્રદ્ધ થયો પણ હજુ આખ નવ ખૂલે—તું

ભજન ૨૨.

બ્રહ્મ જ્ઞાન તે અવળુ બાલ્યુ વિષયોથી મન નવ વાલ્યુ—ટેક
કામ બાપાને નીર્ભજ વચનો સુખમાથી શુ ટાલ્યુ ?
પાન ખીડી નાટક એલોથી કેટલુ મન તે બાલ્યુ—વિષયો
શ્વાસના ચમ્પે સીખી શુ આચરણમાહી ઉતાર્યું ?

રાગજ તાણી ગાઈને વાણી શુ સાર્થક તે સાર્યુ ?—વિષયો૦
અર્થનો અનરથ કરીને ચૂર્યી વેર વધાર્યું
અહ બ્રહ્માસ્ત્રી આપ બનીને પાપ પુણ્ય નવ પાણ્યુ—વિષયો૦
જ્ઞાનને મરીબાઈ નીતીથી અતર નવ અબવાણ્યુ ?
દાસ “બાલુ” કહે અસાની તે ઉલટુ ઉંધુ માર્યું—વિષયો૦

લગન ૨૩

તેરા જન્મ મરણ મીટ જાવે એસા પ્રેમ લગન લગાવે—ટેક.
પૃથ્વી ગ્રહોમે પ્રેમ લગાકે સૂર્ય સદાહી શીરાવે
પ્રેમમે ખુદ સ્વાતી પકડી છીપ મોતી નીપજાવે—એસા૦
પ્રેમ લગનકા ચટકા લાગે કીટ પતંગ હો જાવે
શીખ્ય શુક સમ પ્રેમ ધરે તો જ્ઞાન અનોપમ આવે—એસા૦
પ્રેમસે માતા પુત્રકો રક્ત માકસ સુસાવે
નર નારીમે પ્રેમ હોવે તો ઘરમે સ્વર્ગ બનાવે—એસા૦
પ્રેમ ખીના સળ જૂઠી પુળ ગાન તાનમે ગાવે
દાસ “બાલુ” કહે પ્રેમ હોવે તો મોજ અલૌડીક પાવે—એસા૦

લગન ૨૪.

તેરા દ્વૈતપણા મીટ જાવે એસા તૂ એક ઘર આવે—ટેક
ભૂષણ બહુત દિખત હૈ જુદા કચન એક કઠાવે
બહુત બરતન ઘાટ અનેક એક મીટીસે ઉપજાવે—એમા૦
એક મીસરી અનેક મીઠાઈ પકવાન બહુત પડાવે
ખાને વાલી એકજ જીભા ખટરસ ભોજન ખાવે—એસા૦
અઢાર બાર વનસ્પતિકો એકજ ધરતી હિઆવે
બરફ લૂણ મોતી પરચરકો એકજ જલ જમાવે—એસા૦

જની બેઠ અતિ જગ અદર મનુષ્ય એક દહાવ
 'તન પથ અનેક સખી એવ દશ ડા બતલાવે—એમ ૦
 ૦૬ પુનાણુ વાણી શાસ્ત્રકો એમજ છે ઉપાવે
 દાગ 'બા.તુ' દહ્યાવન અદર 'સાદમ' માડી સમાવે—એમ ૦

ભજન રૂપ (રામ ગઝલ)

આલ અતે મધ્યે પોતે પ-અલ્લ તુ પ્રકાગે છે,
 દી દિશે રહ્યો વા.પી સબગ ભનુગ બામ છે—અ
 'વા.મમા વાયુ દિમે છે, વાયુથી તેજ પ્રકાગે છે,
 તજથી જળ-અને જળથી, પૃથ્વી તુ પ્રમાગે છે—અ
 સગીના સિંધુમા ધમ્તી, વધે છે પડાડ વનખતી.
 ગુર પુષ્પોમા હમિત, ખરેખર તુ ધરાવે છે—આ
 મનોહર મોદતી મેના, રસીતા રાગ બુતબુતના
 તહુકડા મોર કોથના, મધુગ તુ કરાવે છે—આ
 મેવ થઈ વગ્ને ભૂતળમા, ઝમકતી વીજ તૂ નમમા
 જનીતે વાયુ વાદળમા, મગજના તુ મગજે છે—આ
 અલ્લા વિષ્ણુ અને શકર, હંને શેર તુજ અદર
 જાતની રૂપ સૂર્ય ને ચંદ્ર તાનામા તું પ્રકાગે છે—આ
 મચ્છ કચ્છ વહરા કમુ, રામ વામન નરસિંહ તુ
 રૂબુને બુદ્ધ રૂપ તહાર, તૂજ નીબકલક દહાવે છે—આ
 કુગન માઈગલ અને વહો, હડી મહમ્મમા તુંતો.
 હમુ જગથોગન નહિં ભૂગે સત્ગમા તુંજ નિલસે છે—આ
 નગાન દોલ મગ્ગમા, જૈંડ તાસાને પરધમમા
 તબુગ ને સીનાગેમા, નાદ તામેજ આવે છે—આ

નારને આખ અણીઅણી શેખા મુખ કાનની સારી
 મનુષ્ય મા-હી છબી તારી ઘટો ઘટ ગ્હી દીપાવેલું—આદ્ય૦
 કર્મ ઈત્રા કર્મ કરતી, વિષય યાન ઈત્રી પારખતી
 દરો વાનુને મન બુદ્ધી, ચલણ સહુ તુ ચલાવે છે—આદ્ય૦
 દેર દાનવ સૃષ્ટીમા, સ્વર્ગ પાતાળ નહિ સીમા
 જનનની જીવ યોનીમા, મલપતો તૂજ મ્હાથે છે—આદ્ય૦
 વરેલો વ્યષ્ટીમા વ્યાપીને સમષ્ટીનેજ સ્થાપીને
 'ખાતુ' ન રૂક માપીને દયા તારી બતાવે છે,—આદ્ય૦

ભગવત રહ (ગજલ)

હમરો પાત કરશે પણ, પ્રેમ વિના ન તસ્વાનુ
 હરીને ઓળખ્યા વિના, નથી દાર્ઢ કાર્ય સગવાનુ—૬૦
 બને નગામા દયો દોટા, યગ્ને દોષ કરો મ્હોટા
 બટાવિ વાસના નહિતો, સર્ગ સાચુ ન મળવાનુ,—૬૦
 બલ થાઓ ન્યાતમા નગ્ન, જમણુ જખરા કરા ઝાઝા
 ગયા નહિ ગર્વ મનનો તો, બહુ કોષયે ન કહેવાનુ,—૬૦
 કથા કીરતન બજન મ્હોટા, કગનો પાક ને પુગ્ન
 લાભ સાચા મળે નહિતો, નથી એ તત્ત્વ તરવાનુ,—૬૦
 બહુતે નોકરી વ્યાપાર, કરી ધનના ભરો બઠાર
 અર્થ ઉઠો ન સમજ્યાતો, એ પ્રિદાથી શુ વળવાનુ ?—૬૦
 મોટર સાઈકલ મહાલયમા, ઉઠાવો ઝાંજ બાગેમા
 થયુ સતોપ નહિ મનતો, પછી પરતાપ મરવાનુ,—૬૦
 ખાતીને રેટીય રાચો, ભરેને 'નવજીવન' વાચો.
 મરીમોને દુભાવો તો, નથી સ્વરાજ સુધરવાનુ,—૬૦

આત્મ વિચાર વિણુ ભાઈ, ગુરૂ વિણુ મોક્ષ નહિ ક્યાઈ
પ્રેમ પુરા વિના “બાણુ” મટે ન ચોરાણી કરવાનુ,—હ૦

ભજન ૨૭. (ગજલ) પ્રેમ.

નથી કઈ પ્રેમ કેરા નેમ, જીવો એ પ્રેમની પોથી ટેક
પ્રહ્લાદ ચલપટ ધસીયા, કૂવ જઈ વનમા વસીઆ.
પુરા એ પ્રેમના રસીયા, જીવો.
ગયા વનવાસમા શ્રીરામ, હરીશ્ચંદ્રના જો જો દામ
ગોપીચંદ ભર્તૃહરીના નામ, જીવો.
ગૌતમે દુષ્પ સહન કરીયા, દયાનંદ ધર્મમા મરીઆ
હસુ મનસુર સુળી ચઢીયા, જીવો.
દેશ સેવામા આધીએ, સમરખુ આપ તન મન ધન.
જઈને જોધમા બેઠા, જીવો.

ભજન ૨૮ (ગજલ.)

હમારા દેશ માહેથી, હવેતો દાર પુ જાને
હમારા મીત્રોમાથી, હવેતો દાર.
મહુડા ને નાગો કરનારા, પીનારાની લાજ બેનાગ.
નાહ્યું બળ બુદ્ધી હગનારા, હવેતો દાર.
વધારી વેર તે દીધા, ધણાને ધર વિના કીધા.
યુવાનોના જીવ તે લીધા, હવેતો દાર.
માર કઈને મરાવ્યા છે, બાળ કઈના રડાવ્યા છે.
ધરો કઈના ભમાવ્યા છે, હવેતો દાર.
બાટલી બહેનને ત્યાગુ, ગલાશ ભાઈને પગે લાગુ
“બાણુ” બસ એટલુ માગુ, હવેતો દાર.

(૧૭)

લગન ૨૯. (ગઝલ.)

હમારા ચાર આશકને, હમારા દીલ ચુરાયા હૈ;
 બની બે બાર માશુક એ, લગન એસા લગાયા હૈ.
 શાયતી રાત ઓર દીનમે, પડે નહીં એન ખીનખીનમે;
 દરદ એસા હુવા દીલમે, લગન એસા લગાયા હૈ—હમાગ
 ખસમકી પ્રીત હૈ મનમે, હકીમે કયા કરે ઉનમે
 દીવાની ભઝ મે સુરતમે, નહી દીલદાર પાયા હૈ—હમાગ
 સુખ નહી ખાને પીનેકી, સ્વપ્નમે રેન ભર રેતી,
 બની બે હાલ સખારી, બદન ધાયલ બનાયા હૈ.
 કદમકી રાહ દેખુ ગી, જીગર સારા ખીતાઈગી,
 પીયાસી પીવ દરસનકી, હૃદય ખાતુ હરાયા હૈ.

લગન ૩૦. (રાગ ગઝલ.)

મનુખ્યા દેહ અણુમૂલી, સમય એસા નહિ આવે;
 બોલકે દેખ નજરોસે, બખત કેસી બહી જાવે—ટેક.
 મનુખ્યા જન્મકી એ દેહ, હેગી દેવકો દુર્લભ.
 યત્ન કો આદરે નાહી, જીદગી નીંદમે જાવે—મ૦
 હાથ પાવ નેન નાશીંકા, દીયા બલ મન કુદીકા,
 વહાવે તૂ જીસ બસ્તુકો, વોહી પુર્વાર્થમે પાવે—મ૦
 હક આલસ્ય કો ત્યાગી, બન હુશીયાર અબ ભાઈ
 સુને'રી તક ચલી જાવે, ગઝલ 'બાલુ' વહી જાવે—મ૦

લગન ૩૧. (પ્રેમ ગઝલ.)

અગજ તુમસે ગુર પુછુ, સરણમે આપકી આપા—ટેક.
 બેદ પુરાણ બહુ તેરે, પદા ભાગવત ઓર ગીતા;

(૧૮)

પાયા સ્વરૂપ નહીં અપના, દેખ બીજ બીજ ભગ્નાયા—અં
 પુન્ય દાનો પુન્ય પાઠો, શુર પડીત કે પુજે.
 સખી મતલબ કે સાથી, બેઠ સગ્યા ન ખતલાયા—અં
 શીરા તીર્થો કીયા વૃતો, જપે બહુ જાપ ઐર નામા,
 યગ ઐર જોગકો કીના, તથાપી શાન્તિ નહીં પાયા—અં
 કટે જમ કાલકી કાસા, મુઝે હૈ મોક્ષકી આસા
 અરજ બાલુકી હૈ એહી, સરથુમે આપકી આયા—અં

ભજન ૩૨. (ઉત્તર)

એ ભવ સાગર કે માહી, નામહૈ નાવ તરનેકા—ટેક
 તીરથ પ્રતો ભજન દાનો, યગ જપ તપ ઐર યોગો,
 સખી સાધન હૈ પ્યારે, ચીંતકી મુઘી કરનેકા—એં
 નીસદલ કર્મ કરનેસ, સુધ અત કરથુ હોવે
 ચીંત મુઘી ખીના બાઈ, નહીં હૈ ગાન કરનેકા—એં
 બીજ બીજ મત દુનીયામે, હોય પાપ ઠ સ્વારથકે,
 હસીસે ક્યા પડી મતલબ, બલે હોય પેટ ભગનેકા—એં
 બઈ જગત દસા જીનકી, કરે સાર્થક એ અપના
 ગુગસે કાર્મ સરનેકા, સદા સત મગ કરનેકા—એં

ભજન ૩૩.

(નારી કાયા નગરમરિ, ચોર ચોરી કરેછે જાના—એ રાગ)

નગરને કરે નમાલુરે, મન મંદમતી મહારાજ—ટેક
 દેહ દેશનો અમલ રાજ, તેનો અમલ નવ ચાલે—ગુરુ તેનો
 આત્મ સેનની સત્તા જુટાવી, મન સહેનસાહ મહાલે—નગર
 રજો તમોમા રાજમ ચલાવે, સત પથને સતાપે—ગુરુ સત

કુડા કાયદા રચી દેરતમા, અવળા ઇત્સાદ આપે—નગર૦
 અધીકારી માવી ઇત્તીઓને, ત્વાદ લાગે સારા—ગુરુ ત્વાદ૦
 ‘હાજીહા’નો મત્ર બહીને, રાયને વસ ગહેનારા—નગર૦
 વીધય વેપારી પરદેશ કેરી, વસ્તુને લાવનારા—ગુરુ વસ્તુ૦
 પ્રકૃતી પ્રજાને પીડી, આત્મ ધન હરનારા—નગર૦
 બહેમ વધીનો બહુ વગે માડી, કુસપ ઝગડા કગવે—ગુરુ કુસપ૦
 જીના જીવનમા લાભ પડીતો, નવુ જીવન ના લાવે—નગર૦
 સીયળ સનોમ વૈગગ વીચાગ, આ નગરના નેતા—ગુરુ આ ન૦
 પ્રકાશના નવ પાને પુરા, ગયની જલમા ગહેતા—નગર૦
 નત્યાચરી સદગુરુ પુના, જન સમાજ જગાવે—ગુરુ જન૦
 દાસ મનુ કહે ધર્મ બળવી, દેહ દેશ દીપાવ—નગર૦

ભજન ઉપ. (નાટક.)

પત્ની જીબ દરી છે, મન મેનેજર મતવાસે—ટેક.
 પુર્ણરથને મારગ પળના, સદગુરુ મળીઆ શેઠ—ગુરુ મદગુરુ૦
 જાપ જાપે ને દીકીટ આપે, થીએટરમા જાય ફેડ—કપની૦
 નાન ગ્યાસનુ અતી અજવાળુ, વીજળીક પખા વાય—ગુરુ વી૦
 આવશ્ય પડેલો ઉપડે તો, જાહેર ખેન જણાય—કપની૦
 આમ તણા મહી એકટરો ઉભા, પચીસ બજવ પાઠ—ગુરુ પચીસ૦
 ગુણ કર્મની ગોઠવણીના, ઠીક મેળવ્યો કાંઠ—કપની૦
 નાબી કમળધી નીકળે, મોહ મ વાળનો સાદ—ગુરુ સોહ મ૦
 ગગન મહળમા જઈને ગરજે, નામ નીરધાનો નાદ—કપની૦
 દેહી વિદેહી પ્રાપસીન પડતા, નાટક નવ નીરખાય—ગુરુ નાટક૦
 દાસ “બાહુ” સદગુરુ પ્રતાપે, આનંદ ઉરમા આય—કપની૦

(૨૦)

લગન ૩૫. (મીલ)

મીલને હીક ચલાવેરે, મન શાહેબજી મારા—ટેડ
 ખોજ કરીને ખાતા તપાસો, કેવુ મજુર કામ કરે—કેવું
 તર્ક વિતર્ક ઉપરીઓ, બાહાર ફરતા ન ફરે—મીલ
 તોલ તપાસો રીપોટ વાચો, ગુણુ ગુણુકાં જાવો—ગુણુ
 બાદ બાકીને બાદ કરીને, સત સરવાળો લાવો—મીલ
 માલ કહાડો બલાધનાને સલીખ નીતી ગણો—સલીખ
 શરીર મજુરને સમાજો, નિર્દય નવ કરી નાખો—મીલ
 આત્મચ દ એજ ટને, નફા અપાવો સારા—નફા
 પુઝાર્થના પગાર મેળવો, દાસ “બાલુ” મન મારા—મીલ

લગન ૩૬. (સભા)

સભા બહુ સારી ભરી છે, જેના પ્રમુખ પરમેશ્વર; ટેક
 ઉપ પ્રમુખ આત્મલાલનો, લક્ષ લખે છે લેખ લક્ષ,
 ચુટી કહાડેલા ચાર જણાની, નીમી કમીટી એક, સભા.
 દસ વાયુ દસ ધંદીઆને, પાચ તત્વો માહી પેદા પાચ,
 પચીસ પ્રકૃતી ચૈદ દેવતા, સભાસદો ચર્ચ બેડા સ.
 બજન રૂપી ભાષણ કરવા, શ્વાસ ઉસાસા ઉડે શ્વાસ;
 નાભી કમળથી લાગણીના, સોહગ શબ્દો છુટે; સભા
 કામ ક્રોધ મદ લોભને હ કાર, વીરધ મત એ પાડે વીરવ,
 પુરા ગુરના વાલીટરો, ઝડપ ઝાલી બાહાર કાઢે, સભા.
 હાર તોરા હરી હેતના એ, મેળાવડાની માય મેળા,
 દાસ બાલુ સદગુર પ્રતાપે, સભા પછી વીખરાય સ,

(૨૨)

ભજન ૩૭.

મોહમાં નવ ફસાઇએ, ગુણના ગ્રાહક થઇએ, ટેક.
અતી સ્વાદી આખો છે પણ, તનમા રોગ વધારે—તન૦
કડવો લાગે લીંબડો પણ, સર્વે રોગ મહારે—મોહમા૦
ધરની નારી રહેતી સાદી, સાહાય કથને દેતી—સાહાય૦
વેગ્યા બહુ સજ્જગાર સજે પણ, ધર્મ ધન હરી લેતી—મોહમા૦
સદાઇદાર મખમલના કપડા, કીંમત મોટી થાય—કીંમત૦
બલે ખાદી હોય ખડખડી પણ, લાભ ધણા તેની માય—મોહમા૦
મત વચન હોય તીર સરીખા, વાગે રૂદીયા માય વા;
દાસ 'બાલુ' સદશુર પ્રતાપે, ભવસાગર તરાય, મોહ.

ભજન ૩૮.

હૂ ખમાં હીમ્મત ધગ્ગેરે, દુનીયાથી નવ ડરશારે, ટેક.
રામચ દ્રને શ્રીકૃષ્ણને, હૂ ખ અસુરે દીધા, હૂ ખ.
હીમ્મતથી રાવણ કસ હણીને, ધર્મ સ્થાપન કીધા; હૂ.
ગૌતમ બુધે દાણા હૂ ખ વેઠ્યા, છતા હીમ્મત ન હાર્યો છ
બોધ ધર્મ બહોળો જણે, પૃથ્વી માહી પસાર્યો, હૂ ખ
આહુદીઓએ ધસીને, જડી સ્થભે મારી નાખ્યો જ,
પાછળથી હવે પુછ રહ્યો છે, યુરોપનો દેશ આખો, હૂ
ઓકનો સોફેટીશ ચાની, ઝેર પીવાડી જોતે માર્યો ઝે,
મોટાઇની વીરધ હવે પણ, યુવક પક્ષ ઉધાર્યો, હૂ ખ
મહમદે ન્યારે નીકા પઢાયો, ખતીજ સગે ખાતે—ગુર૦
મુસલમાનો વિરુદ્ધ હતા પણ, સહુ માને હવે સાથે—હૂખ૦
પ્રથમ નીંદે પાછળ વદે, એ જગતનો ધારો—ગુર૦

દાસ “બાલુ” સત્યના દુઃખથી, હીમ્મત કદી નવ હારો—દુઃખ૦

ભજન ૩૯.

કાળ શુ કરશે તેનેરે, પુરા ગુરૂ મળીઆ જેનેરે—ટેક

મન મજલી ગદા ઉડા જળમા, આવે નહિ એ આરે—

ગુરૂ ભાગ આવે ન

જળ વાસના પહોચે નહિ તેને, દીમર કેમ કરી મારે—કાળ૦

દુઃખ દાયક કાળો કાયદો, નીતીને શુ નડે—ગુરૂ૦

ખીન આરોપીને રસ્તે જતા, પોલીમ નહી પકડે—કાળ૦

નર્કને વૈતગણી નદીમા, પાપી બુડી મરે—ગુરૂ૦

સત્ય ધર્મ બળવ્યો તેને, જમ કીંકર શુ કરે—કાળ૦

ભૂત ભવિષ્ય વર્તમાન કેરા, ત્રીતાપો નવ તાપે—ગુરૂ૦

દાસ “બાલુ” ‘સતગુરૂ’ પ્રતાપે, કાળ કદી નવ વાપે—કાળ૦

ભજન ૪૦.

વિષયમા જે એ ચાચારે, જીવ તે બહુ પસ્તાચારે—ટેક.

કામાધીન અષ્ટ સ્પર્શ કરવા, ધસીને હસ્તી ધાયો—

ગુરૂ મારા ધસીને

બૂલવણીથી પડ્યો ખાડમા, બધનથી બધાયો—વિષય૦

મોહ શબ્દમા મૃગલા તે, પારધીને વસ હુવા—ગુરૂ૦

પતંગ દીપક માણ પડીને, ભસ્મ થઇ બળા મુવા—વિષય૦

મીન રસ આધીન થઈને, જળ માહી ઝપલાયા—ગુરૂ૦

સુગંધ વસ બનીને પેલા, ભ્રમર કમળ લપટાયા—વિષય૦

પાણીમા જે સાથે પડીયા, કહો ગતી શી ? થાય—ગુરૂ૦

દાસ “બાલુ” કહે નડે નહિજો, નીતીથી વપરાય—વિષય૦

(૨૩)

ભજન ૪૧.

(કાણાને કાણુ કહીયે તો લાગે કડવું—એ રાગ.)
 જીવન નાવડું જાતું, ભરદરીયે જીવન નાવડું જાતું—ટેક
 પચ તત્વનું નાવડું બનાવ્યુંને માયા જળમાં મુકાતું,
 વાયુના વેગે ને જળના તરંગે દોડાતું ડોલા ખાતું—ભર૦
 દ્રવ્ય કેરું બદર દેખી ધસીને ઝડાસુ ધાતું,
 એવામાં ભોગતું બદર બાળી પાછું વળી પલટાતું—ભર૦
 જળને માર્ગે જોડાતું ને વળી એવામાં મુકાતું,
 કીર્તી બદર કાને મુણ્યુ તો ત્યાં જવા લલચાતું—ભર૦
 હું બ ખરાબાની ટકરો ખાતું મનમાં અતીશે મુકાતું,
 સત્યનું બદર મુઝે નહિને આમ તેમ રહે અચડાતું—ભર૦
 હલેસાથી પણ હાલે નહિ બમારે રોગ પ્રધ મોજે ઘેરાતું,
 દાસ “બાલુ” કહે ખાગવા વિનાતું દરીયાની વચમાં હુખાતું—ભર૦

ભજન ૪૨.

જીવન સરળ થઈ જાતું, ગુરૂ સંગે જીવન સરળ થઈ જાતું—ટેક.
 પાળક ચાલતા બાપાની સાથે, નથી ચીંતાતુર થાતું,
 રૂમનથી એ ડરતું નથી, એ પોતે રહે મલકાતું—ગુર૦
 ખાગગાડીમાં બેસે ઉતાર, મનમાં નથીરે મુકાતું,
 મનજીન ઉપર આધાર એના છે, મુકામે ઠેક પહોંચાતું—ગુર૦
 કીર્તિતા પહેડે પીયુની સાથે, શરીર આખું સોપાતું,
 ત્ય મર્યાદ ત્યાં બાસે નહિ, એવું નીર્ભયનું બાધ્યું નાતું—ગુર૦
 જીવન દોરી જગજીવન હાથે, હુકમથી પાલક હલાતું,
 દાસ “બાલુ” સદમુકની સંગે, ખોલ્યું અસલનું ખાતું—ગુર૦

(૨૪)

લજન ૪૩

સત્ય ગુરુ શુ તારે, મુગખને, સત્ય ગુરુ શુ તારે ? ટેક
વાસ નગીમા કુક મારીયે, પણ નીકળે આન્મપારે
વગસાદથી વનરપતી ખીને, પણ પત્થર ન પલગે લગારે—મુઁ
માના બાળકને પય પાન કરાવે, પણ મુખું ઉરે દાન મારે,
સૂઈ પ્રકાશને દેખે નહિને, કુવડ રીઝે અધારે—મુઁ
રનાન પાનથી શીતળ બને, જે આવે સરીતા આરે,
ડુબકી મારી બગસો ડુબે પણ મુખથી માછલા મારે—મુઁ
મધ ઘડા પર માખી બેસે, પણ ઠરે નહિ તે ઠારે,
ઉડી જતી મડાસની પાસે, પડે વિશ્વામા વારવારે—મુઁ
સત શબ્દ ને શબ્દ નવ માને, વિધયમા વળખા મારે,
“બાલુ” કહે બલે ગુરુ મળે, પણ ભોગવે ખાણી ચારે—મુઁ

લજન ૪૪.

પાખડ પાર નથી પડતુ, કદાપી. પાખડ પાર નથી પડતુ—ટેક
ચીત્રામણ ના ઉદર ઉપર, મજાર નથી ફાળ ભરતુ,
મહેરમ કેગ વાધને દેખી, બકર જરા નથી ડરતુ—કદાપી
મિહતુ ચામડુ પહેરીને, ઘેડુ કુદે એ પૈતરા ભરતુ,
ભોપાળુ આખર જાહેર થાતું જ્યારે, ચામડુ નીકળ પડતુ—કદાપી
કાગળ ફેરી દુલવાડીમા, ભગ આવી નથી ઠરતુ,
બાજીગર બહુ નાણુ બનાવે, પણ તેથી કાગળ ન સરતુ—કદાપી
રાજા બનીને આવે ભવૈયો, છતા નથી કોષ ઠરતુ,
જોવા બેઠેલા જનમાથી, તેને કોષયે સલામ નથી ભગતુ,—કદાપી

પાખ ડીના આડબરોતુ, ખાતુ નવી સુધરતુ,
દાસ 'ખાતુ' કહે ચાલે ખર, પણ આખર પોગળ ઉઘડતુ —કદાપી.

ભાજન ૪૫. (મન)

ન્યાલ કીયો મદગુરુએ મુને ખ્હોત ન્યાલ કીયો—એ રાગ.
નીસદીન દોડતુ ફરે, મન માકલકુ આ નીસદીન દોડતુ ફરે—ટેક.
માકડાની ટેનજ એવી, કુદમ કુદા કરવા જેવી,
નીશા કરી અશીશુની અગે, મન માકલકુ આં
અજાન ફેર અશીશુ ખાકુ, રગે રગે ઝેગજ વાધ્યુ,
ગિયમ વિંછી ચટકા બરે, મન માકલકુ આં
એલી ડાળી પેલી ડાળી, દોડે સદા રજાને બાળી.
લાખી લાખી ફાળો બરે, મન માકલકુ આં
'ખાલુ' કળા મતો પાસે, ચદાવી દે તેને વાસે,
સદાથે ચઢે ને ઉતરે, મન માકલકુ આં

ભાજન ૪૬.

વાદ વિવાદો વડે, વઢેજા જીવો વાદ વિવાદો વડે ટક.
મતોની સનમુખ અડતા, નીંદાને હાસી કરતા
હહાપણ ડોળતા બધે, વઢેલાં
ગ્રેમ વિના પ્રશ્નો પુછે, ઇશ્વરનુ સ્વરૂપ શુ છે ?
બોલવુ નવ કોઈનું બદે, વઢેલાં
નીર્ગુણ સીર્ગુણી લતમા, તાણા વાણા કરતા મતમા
ગુણ નવ ધરતા હદથે, વઢેલાં
બક્ત તણા નામે ધરતા, અનીતીના કામે કરતા.
ઇશ્વરથી ડરે નહિ રહેથે, વઢેલાં

(૨૬)

ધર્મ બલેને હોય જીજ્ઞાસા, પણ વીવાદોને તજવા
દામ 'બાલુ' નમીને વટે, વઢેલાં

ભાજન ૪૭

મોહી ગયા છે મદમા, અગાની અધા મોહી ગયા છે મદમા ટેક.
ગવણ કુંભ કરણ દુર્યોધન, શીશુપાળ કશ જગશન
હારી ગયા હું પદમા, અગાનીં
કુળ કુટુંબ કીર્તી પ્રાદી, કમાણીની આવક દોદી.
તેનો ગુમાન ઘટમા, અગાનીં
કળા ચતુરાઈ બહુ જાણે, યુક્તી પ્રયુક્તી આણે
ખેલી રહ્યો ખટખટમા, અગાનીં
'બાલુ' કુપ મીડક એ'વા, ગુપ્ત કેગ જતુ જે'વા
સમગ્રે શુ ખે હદમા, અગાનીં

ભાજન ૪૮.

અજર અમરપદ એ, શુ જાણે અધો-અજર અમરપદ એ ટેક.
અકળ કળા અવિનાશી, સ્વરૂપે સ્વયમ પ્રકાશી.
વેદ પાર વસ્તુ રહી છે, શુ જાણે
વિધ્યાઓ ન ખેંચી શકતી, અટકતી ત્યા સુક્તિ ભક્તિ
દેશ, કાળ, ત્યા દૂર રહે, શુ જાણે
માયાતીત માયા વાળો, ગુણાતીત ને ગુણવાળો.
કર્તા અ કર્તા પોતે, શુ જાણે
દાસ 'બાલુ' પામર પ્રાણી, શકે કેમ તેને જાણી ?
નામ રૂપ ગુણ નથી તે, શુ જાણે

(૨૭)

સજન ૪૯

(ભક્તી બ્રહ્મની કરી લેને પ્રાણી એ રાગ.)

પેટ વેગગી ફરે જગતમા, બેદ વિના મરે ભટ્ટીજી
કહેણી કહેતા રહેણી ન રહેતા, લાલચમા ગચ્છા લપટીજી, ટેક
ગાન તાનમા ગાય વગાડે, તબુરાનું વાણુજી
રાગ ગઘ્ની લોક રીઝાવે, જાણે દ્રવ્ય મળે ઝામુજી, પેટ
કટપનાની દત કથાઓ, ગાતા રાગજી તાણીજી
સર્વે લોકો સુણવા, આવે બાવાજીની વાણીજી, પેટ
ગોપીચંદ બતૂહરી રાગે ગાય, વૈગઝ્ય વિનાનાજી
ઝાળખે નહિ એકે અક્ષરને, નીંદે પુસ્તક પાનાજી, પેટ
શીવજી ભીલડીના સનાદો, કૃષ્ણ ગોપી કેરાજી
વાસનામા વિષય વખાણે, નર નારીના સને'ડાજી, પેટ
નરસિંહ મહેતા ગમાપિરના, મામેરા બહુ કહેતાજી.
મહેનને પોતેતો સાદ્વે કદી નહી લેનાજી, પેટ
તન મન ધન અરખ્યાની, વાતો જ્ઞેશજી તોળીની કહેતાજી.
પોતે તો સતોની સાથે, સદાય રૂશણે રહેતાજી, પેટ
માથ મદિરાનો અહાર કરેને, સાચા સતને લજવેજી
દાસ 'બાલુ' કહે વિરલા નર, કાઠ બેખ મતનો ભજવેજી, પેટ

સજન ૫૦.

ન્યાયકારી નારાયણ નિશ્ચે, માપ સકળના માપેજી
પાપ પુન્યના પરગટ બદલા, અતરયામી આપેજી, ટેક
અધારાને અજવાળામા, જન કાર્ય જોઈ રહેતાજી
બોળા સાથે બોળા થાતા, 'શક'ને શિક્ષા દેતાજી, ન્યાય

(૨૮)

અધર્મ વર્તેને ચાન કયે, કષ્ટ છેતરતા છખીલાનેજ.
પણ પલપલમા બદલો પામે, પાખર નવ પિછાનેજ, ન્યાય
ન્યાયનો કાટો ગજ કાતર લઈ, વિશ્વમા એ વ્યાપેજ.
દાસ “બાલુ” કહે સદા સર્વદા, ઈન્સાફો હરી આગેજ, ન્યાય

સજન ૫૧.

ચાની મુદના એક શરીરા, સુખ દુખ સરખા હોતાજ
ચાની વેડે ધીરજથીને, મુરખ જનતો રોતાજ, ટેક
ભોગ છત્રીયો એક સગખી છે, પણ તેમા ફેર દીમેજ
કષ્ટની ચાની નવ ડરતા, ખળને ખેદ અતીમેજ, ચાની
જેમ ઉદર પખી બે બેડા, એવામાં દવ એક આવેજ
ચુ-ચુ કરતા ઉદર મરતા, પખી ઉડી જાવેજ, ચાની
સુખ દુખ મકલ્પ ને વિકલ્પ, મુઠ કલખાઓ કરતાજ.
દાસ “બાલુ” કહે ચાની જનતો, તેથી ન્યારા ફરતાજ, ચાની

સજન ૫૨.

જેની પામે ધ્યેય હોય, ભાષ તેતો તે પરખાવેજ
પોત પોતાનો ધ્યેય બતાવી, સધરવા સમજાવેજ, ટેક.
પાપી પણ સતીની પાસે, જતા શાન્તિ પાવેજ
બ્રહ્મચારી પણ વેળ્યા પાસે, જાયતો જરૂર ફસાવેજ, જ
કદોઈની દુકાન ચકી, મીઠાન મળે બહુ સારજ.
અશિષ્ટવાળો અશિષ્ટ આપે, કલાલ આપે દારજ, જ
બાવળ છાયે બેસસેતે, કટકથી પીડારોજ
પ્રેમ મુગધી પાખરો જે, જશે ચલન પાસેજ, જ

(૨૯)

સર્પ વીંછી સતને પણ, ઝેરજ તે રસાવેજ
ચન્દ્ર દષ્ટ પ્રકાશ સર્વપર, સીતળતા વરમાવેજ, અ
જીવન માહે જે જે ઉતરે, તે તે બોધજ લાવેજ.
દાસ 'બાલુ' કહે સર્વેમાથી, સાર સદા સ્વધરીએજ, અ

ભજન પૃ. ૩.

ત્રીતાપ-વર્ણન. (અધ્યાત્મ)

અધ્યાત્મના તાપ અહોનિશ, તેમા જીવ તપાતાજ
શરીર કેરા સવે વ્યાધી, જે જે દુખો થાતાજ—ટેક
આધા શીશી આખ ઝામરવા, અધ્યાત્મના દુખોજ
સણુકા સોજો વાયુ ગોજો, ચાલે પેટમા ચુકોજ, અ
રોગ ભગદર તાવ જવરને, દર્દ ખામી દમનાજ
ગડ ગુમડને ખસ ખરજવા, સર્વે અધ્યાત્મનાજ, અ
જે જે અગમા ઉપજ, આવે સહુ અધ્યાત્મ કહાવેજ
દાસ 'બાલુ' કહે સદગુરુ દાતા, ત્રીવીધી તાપ હદાવેજ, અ

ભજન પૃ. ૪ (અધીભૂત.)

અધીભૂતના દુખ અતિશે, જીવ હમેશા જળતાજ
બહીર દુખની કરે કલ્પના, બહુ પ્રકારે બળતાજ—ટેક,
ભૂત પત્નીતનો ભય બહુ, ભાસે દુશ્મનથી રહે ડગતાજ
બૂડે જળ અગ્નીમા દાઝે, શસ્ત્ર વાગેને મરતાજ, અ
અણુ ચિત્તવ્યા આઘાત બને ને, થાય અક્રમાતોજ
પ્રાણી જતુ મનુષ્ય પીડે, અધીભૂત કહેવાતોજ, અ
અગણીત દુખો અધીભૂતના, કહેતા પાપ ન આવેજ
દાસ "બાલુ" કહે સતગુરુ દાતા, ત્રીવીધી તાપ હદાવેજ, અ

(૩૦)

ભજન પદ (અધીદેવ)

અધીદેવની અતી ઉપાધી, છન ગહો માહી ઝખેછ
 'હુ' માડની કરે કલ્પના, મનના દુખો ડખેછ, ટેક
 માડ માડ કહીને મરતો, ફાઇ નવ આવે સાથેછ
 નાસ્તીક ચ્ચમ અધર્મ આચરી, જતો જમતે હાથેછ, અં
 મગ્ધુ સમે આવી જમ જાલે, ફાસ ગળામા ધાવેછ
 ઘસડના જમપુરી ચાલે, મારે મુગદળ બાલેછ, અં
 વૈતન્યુની દુખજ વમમા, ધીકતા ચ્ચલે બજાડેછ.
 જતુનાળા નર્ક કડમા, દુર્ગધીમા હુમાડે છ, અં
 વૃક્ષ સાથે ઉચે બાધે, નીચે અમી ધીકાવેછ
 ત્રાપા વર્ધી તમ ભૂમી, તેમા જમ ચલાવેછ, અં
 કુબી પાકને રો, રો, નર્કો, અધીદેવમા આવેછ
 દાસ "બાલુ" કહે સદ્યુઃ દાતા, ત્રીવીધી તાપ હાવેછ, અં

ભજન પદ (ભારત દેશ)

(ભજન કરી લ્યો ભાવેરે ભવ ભટકણુ બાને એ ગગ.)
 ડો દેશ હમારેરે, ભલી ભારત માતા
 આનંદ ઉછળે હરેરે, મુલુ તારા ગાતા, ટેક.
 અદાર ભાર વનરપતીરે, ફળ ફલ બહું ફાલે
 પાક અનાજનો પાડેરે, લોકા સુખમા મ્હાલે, ડો.
 જનાળા મુખીનો ભય નહીરે, શીત જાત્રી ન સાલે
 ખાદીથી ગ્હે આખાદીરે, કાંદી મ્હા વિલુ ચાલે, રડો.
 અડચણુ વિના અહીંસારે, પુરો ધર્મ પળાતો.
 માસ મહિરાનો ખોરાકરે, જ્યાં બ્રહ્મ મનાતો; રડો.

વેનાગવવાળી બૂમીરે, ઋષિ મુનીની ગેર
જ્ઞાન અધ્યાત્મ સાધનરે, જ્યા મોક્ષ કેર, ડોલ
“બાલુ” ભારત એવીરે, ગુણ ઝાઝા જેના
જનમ્યુ જે આ દેશેરે, ધન્ય ભાગ્ય તેના, ડોલ

ભજન પઠ. (ગૂરવંદન)

નમુ નમુ સદગુરનેરે, જેના ગુણ અતિશે
ચગ્લુ ગુરના વહુરે, રજ ચંડાલું શીખે, ટેક.
પાગસ લોહને પગસેરે, તેતુ કચન થાવે
નદગુર શીખ્યોનેરે, નીજ રૂપ બનાવે, નમુ
જન્મ મનસુ નેખમરે, ગુ સહેજે નિવારે.
સચ્ચ શોક હણીનેરે, ભવસાગર તારે, નમુ
કલ્પતરુ કામ લેનુરે, મુર ચદ્ર જેવા
દુ કરે ત્રીતાપોરે, શ્રી સતગુર દેવા, નમુ
જળ ભરી નીજ ચાચેરે, જેમ પક્ષી જાતા.
માળામા લાવીનેરે, ખચ્ચાને પાતા; નમુ
ગાન સાગરથી લાવીરે, એમ સદગુર આપે
અમૃત બુદ પીવાડીરે, ઘટ બીતર સ્થાપે, નમુ
ગુણ અપાર ગુનારે, કોણ શકે વિસ્તારી :
“બાલુ” ને આસરે મ્હોટોરે, સદગુરનો ભારી, નમુ

ભજન પઠ. (કાળ)

કાળ તલ્લો ભય સહુનેરે, મ્હોટો છે માથે
સુખ સપતી વૈભવરે, આવે નહિ સાથે—ટેક.
ધંધ કુબેરથી અદ્ધરે, હોય ભોગ ભભેર.

પણુ તેવી સહુ ચાતારે, અતે આધેગ—કાળ૦
અમીરને ઉમરાવરે, શેઠ સરદાર સ્થાણા.

માયા મુકી જાવુરે, દાણુ રકને રાણા—કાળ૦
કાળ ઝપાટો જાવરોરે, પળમા દે ઠેલી
દાસ 'બાણુ' કહે અતેરે, હરી-વિણુ નહિ બેલી—કાળ૦

ભજન પદ. (માયા)

માયા લાગે મીઠીરે, મધ પુડા જેવી
સર્પણુ હોય સુનાળીરે, પણુ ઝેરી કેવી ?—૨૬.
અમીના તુખારારે, રમે હોય રાતા
પણુ પીડા બહુ કરતારે, તેનો સ્પર્શ ચાતા—માયા૦
દૂધ આકડા ફેરે, હોય સફેદ સાર
પણુ તે મીનારાનોરે, છે જીવ હરનાર—માયા૦
શુનાળ કેગ પુખોરે, મુદ્દ લાગે છે
પણુ તે લેવા જાતારે, કાટા વાગે છે—માયા૦
સ્વાદ અતિ માયાનોરે, બહુ લાગે ખ્યારી
દામ 'બાણુ' કહે અતેરે, તે કરતી ખુવારી—માયા૦

ભજન ૬૦.

(કહેવું શુ હવે તમને કા'ના એ રાગ.)

જનમીને શુ કીધુ તે જીવડા ? આયુધ્ય એજે ખોયોરે—જન-મી૦
જનની કુખે જન્મ ધરીને, કરતો પય પાન પેટ ભરીને.
માતા સગે ગેલ કરીને, હસ્યો રમ્યોને રાયોરે—જન-મી૦ .
યોવન માહે યુવતી વરીને, વિષયો સાથે પ્રિતી કરીને.
ધર ધંધામા ધેસો કરીને, માયામા તું મોહોરે—જન-મી૦

વહુને દિકરા પરીવાર પામ્યો, જરને જોરે જસ બહુ જામ્યો.
 વૃદ્ધ પણામા વાસનાએ દામ્યો, જુગ પતિને ન જોયોરે—જન્મી.
 ખેડો નહીં કદી સતની સાથે, જન્મ મરણનું દુખ રાખ્યું માથે.
 દાસ 'ખાલુ' કહે મયો જમ હાથે, વૃથા જન્મ વગેરોરે—જન્મી.

જનન પદ.

મનવા મારા વિનવું હું તુજને, માન શીખામણુ મારીરે—મનવા. ટેક.
 માયા નાટક મન તું મચને, પાત્ર તત્વ માહી પાઠો બજવે
 તું નાચી શીઃ પોતાને લજવે ? ચાતી હાસી તારીરે—મનવા.
 મીથ્યા મામા મૃગજળ ભાસે, નીર્થક ધાતુ નીરની આશો.
 પસતાતું ત્યા જઈને પાસે, છટો ના મળે વારીરે—મનવા.
 ઇંદ્ર વર્ણા ફળને ભાળી, દોડી મરતૂ ડાળેડાળી.
 ખેસે નહિં કદી સંતાપવાળી, ખાલી ચાતું ખવારીરે—મનવા.
 કુસુમ ન હોય આકાશો ક્યાહી ભાસે રૂપ છીપમા ભાઈ.
 મોતી ન મળે ઝાઝવા માહી, વ્યર્થ વાસના તારીરે—મનવા.
 સમજે નહિં કદી સતની સંને, કહો વચન તું નવ ધરે કાને.
 દાસ 'ખાલુ' કહે કહ્યું ન માને, અતે રહેતું હારીરે—મનવા.

જનન ૬૦

અપગધા અવશુષ્કી હું આપનો, આપ ચરણમા આબોરે—અ. ટેક.
 મેલો થેલો જૂલકણો ભારે, પ્રત વચુલા ન કીધા લગારે.
 તમ કૃપા વિશુ કોણજ તારે, નથી હું ગાને ગળાયોરે—અ.
 નથી હું પડીત વીધ્વાન પુરે, જલવાળો નથી દાતા શુરે.
 જોગ જગનને તીરે અધૂરો, નથી હું મગા ન્હાયોરે—અ.
 નીર્ધન ને તમ નામનું નાણું, શુ મુકું હું ભેટ નજરાણું ?

(૩૪)

મત્ર જપને અષ્ટક ન જાણું, નથી હું જાતા ડાહ્યોરે—અં
અવગુણી છે આસરે હમારે, પતીતને કોણ પાર ઉતારે
દાસ 'બાલુ' એક નામને આધારે, ગરીબ થઇ ગુણુ માયોરે—અં

સજન ૬૧

ઓધા મદીર આવજો હમારે, પીયુ તણી છુ પ્યાસીરે—ઓધા ટેક
ચકોરનુ ચીત ચોટયુ ગગનપે, જળ વિનાનુ જેમ માછલુ તલપે.
હરી વિના એમ હેકું કહ્યે, પુરો આશ અવિનાસીરે—ઓધાં
નમ આવે મહારે થાય અજવાળુ, જોગ જગન તમ ચણે બાળુ.
જપ તપ તીરથ આપમા ન્યાળુ, કોટીક ગગા કાશીરે—ઓધાં
ખાન પાન ભોજન નવ ભારે, સુની સેજમા નીદ્રા ન આવે
આખ્યોથી આસુડા જવે, દુખડા પામે દાસીરે—ઓધાં
જીવણુ વિના બધુ જીવન ખારૂં, વૅરાજણુ થઈ કંદની ધારૂં
અલેક જગાલુ પીયુને પોકારૂં, આઠે ખેાર ઉદાસીરે—ઓધાં
મોહનજી મુજ મદીરે આવો, જપ અજપા ધટમા જપાવો
શ્રામે શ્રાસે લીજીયે લહાવો, "બાલુ" છુટે ચોરાસીરે—ઓધાં

સજન ૬૨.

ધાયલ હોય તે વેદના જાણે, અવર ન જાણે કાષ્ટરે ધાયલં ટેક.
ચદન ભારો ખરશુ જાણે ? કુલની વાસના પત્ર શુ માણે ?
ભેદ જણ્યા વિણુ રાગડા તાણે, ગાતા રાગમા મોહીરે—ધાયલં
કવારી શુ જાણે કથના શુખને વધ્યા શુ લલે પ્રસ્વના દુખને
અધો આરસીમા ભાળે ન મુખને, રોગી ને શી રસોધરે—ધાયં
શાહરીયામા મોતી સારા, મરજીવા કોઈ તે બેનારા.
પારે ઉમા રહી જોનારા, તેતો રહેશે જોધરે—ધાયલં

(૩૫)

સાસુ વાચેને સાર ન સુઝે, બેખ ધર્યો પણ ભેદ ન પુઝે,
કુલટા નારી કથને ન પુઝે, દ્રષ્ટી જે'ની દોષરે—ધાયલ
ભેદ વચનને સાર શુઝ ગમનો, પાવે જે હોય પુરા કરમનો.
'બાલુ' બીજા મનુષ્ય જન્મનો, હીરો નાખતા ખોઈરે—ધાયલ

ભજન ૬૩. (રાગ માહ) (માયા રૂપ)

એ'ને કળી શકે નહિ કોઈ, એની જાણો માયારે—ટેક
સીનિમાના પુતળારે, કરતા ખેવ અપાર,
પણ તે'મા કાઈ સલ મળે નહી, જાયાનો પરકાર—એવી
જાકળના સુકાઈળ ઝાઝા, ચળકે તેહ અપાર
બેવા જાતા હાથ ન લાગે, દર્પણમાનુ દેદાર—એવી
ધુમાડાની સુફીયો ભરે, હાથ ન આવે લગાર,
જોગી વૈગાગીને ત્યાગી બૂદ્યા, કોઈ ન નીકળ્યુ બહાર—એવી
કાયા ત્યા લગી માયા રહેવાની, પામે નહિ કોઈ પાર.
દામ 'બાલુ' સદગુર પ્રતાપે, સમજ્યેથી મળે માગ—એવી

ભજન ૬૪.

જુવો ચર્ગ અત્યુ માહીરે, સુખ મ્હોડુ ભજનનુરે—ટેક
નાટક ખેવો નીખે ઝાઝા, નવા નવા ધરી નેહ,
હરીના રૂપમા દ્રષ્ટી નથીતો, અધ જાણો ભાઈ તેહરે—સુખ
બાગ જાગીયાને જગલા મ્હોટા, લાખ કરોડ કમાય
પ્રભુ તણી નવ કીધી કમાણીતો, બીજુક માહી લેખાયર—સુખ
સાયકલ મોટર ટ્રેન સ્ટીમર, બલુન મ્હોડી બેસાય,
હરી તણી નવ મોજ માણીતો, પેદુલીયા 'કહેવાયરે—સુખ
રામને રાગણી વીધ વીધ ઝાઝા, વાળ વગાડી માય.

(૩૬)

હરી તણુ નવ ગુણ ગાયાતો, ગુણીકા માણુ મણાવરે—સુખં
ખાનને પાનને ખાન અતિશે, આખરૂં ઝાઝી હોય,
હરી તણી મરણદા લોપેતો, માયે જણ્યા જે'વા જોયરે—સુખં
દયા રાખેને પ્રણ બજે, બલે ભોગવે અનેક સુખ
દાસ “બાલુ” કહે દેવ તે પોતે, ધન્ય માતાની કુખરે—સુખં

ભજન ૬૫

હરી બજે તે પામે પારરે, નથી કુળ તણું કઈ કામ—ટેક.
મૃગલીથી થયા એડલસીંગી, મહા મુની નીરધાર,
માછી થકી થયા વ્યાસ મુની, જેણે ત્યા પુરાણ અદારે—નથીં.
વાલ્મીક મુની ભીલ જાતીના, નારદ દાસી તન
સજનો કસાઈ ગુણીકા જે'વા, તરી ગયા નીચ જનરે—નથીં.
કપીર જુલો સવરી ભીલડી, ઢેડ તે ચોખા મેળ,
ચમાર તે રોહીદાસ હતા બધા ભડોખા મણાયેરે—નથીં.
કુળ ઉચુ કે નીચુ હશે પણ, જેણે ભજ્યા ધરી ભાવ
દાસ ‘બાલુ’ કહે તરી જમે, જેને નામનુ મળ્યુ નાવરે—નથીં.

ભજન ૬૬.

નથી નવા જુનાના નીચરે, મહુ લાભ મળે ત્યા જાય—ટેક.
કુપ બલે કઈ કાળનોરે, જળખા હો જો ખાર,
નવા નળ કેરૂં નીર મીઠું જોઈ, તે ભરશે મહુ નારરે—મહું.
જૂના વખતના વેદ થકા, કદી દઈ ન કાઢી શકાય ।
અકટર નવાની લેશે દવા, જો ગુણ હશે ત્હની માણરે—મહું.
ધર્મશાળા હોય અસલની, પણ સગવડ ન સચવાય.

। તો તો મુસાફરો તેને તણે, નવી દાંડાખા જાયરે—મહું.

(૩૭)

જૂને માર્ગે માનવી જાતા, મામ અને પરમામ.
 વી આવેલી આગમડી જોઈ, તજવા લાગ્યા તમામરે—સહુ.
 ઘુના ગુપ્તમા પોલખ પોલખે, પાખડ જે પરમાય,
 મ્હરનો નવ બેધ કરેતો, બેસક તેહ તળમરે—સહુ.
 વા જૂનાના નીમ નથી, સત્ય સદા છડીદાર
 'સ "ખાલુ" કહે ગુણીજનોતો, સમજ લેશે સારે—સહુ.

ભજન ૬૭.

કેલુ કાળને કરે દુરરે સહુ માયા કેરા મજુર—ટેક
 મરણ મચારીએ રોગી પડ્યો, જીવ્યાની આશા ઉર, •
 મળ્યા જનોને ધરના પુત્રે, દુખ કરો કોઈ દુરરે—સહુ.
 જૂવો આવી કહે જૂત પેહુ છે, લાવો અડદ સીંદુર
 ડાખલુ માડી ઉતાર કાઢુ, જાશે એ ઝાડ જરૂરે—સહુ.
 જોશી કહે તમ કુળ દેવ્યાની, કીયામા રહીએ કમુર,
 મહેના દોષથી દુખ વધ્યુ છે, પુખવો તે બરપુરે—સહુ.
 આવો કહે તમે બાધા રાખો, નરસિંહ આપશે તુર.
 પાટ મ ડાવો દુખકુ જાશે, રહેશે નહિ તલપુરે—સહુ.
 વેદ કહે એ વ્હેમજ ખોટા, જૂઠા જાણો જરૂર,
 નાડી તણો અમ રોગ થયો છે, દવાથી થાશે દુરરે—સહુ.
 જુવા બાવાને વેદને જોશી, ચારે થયા અજુર.
 જાણે નહી જે પોતાને પણ, કાળ કરે અક્યુરે—સહુ.

ભજન ૬૮

મન ઇંદ્રી વિષમ દેવ, તેથી તૂટે ન્યારે—ટેક.
 મોત ઇંદ્રીનો વિષમ છે સમ્મદ, દેવ તેના દીમખાળ

(૩૮)

ફળ છે વિષય ચક્ષુ તણો ત્યા, સૂર્ય સદારખવાળ—તેથી
 ધ્રાણુ ધંદીનો મધ વિષય છે, દેવ અશ્વિન કુમાર,
 જીવ્યામા જળદેવ વસે, જ્યા રસ વિષય નિગધાર—તેથી
 સ્પર્શ વિષયનો દેવ છે વાયુ, ત્વચા તણા તતખેવ
 મુખ ધંદ્રિમા અગ્નિ ઓપે, હાથના ઇંદ્ર દેવ—તેથી
 મન તણા દેવ ચંદ્રજ કહીયે, બુદ્ધી વિધાતા હોય,
 ચિતમા પ્રાસુદેવ વમે છે, અહ કારે શીવ જોય—તેથી
 ધંદ્રી વિષયને દેવ શરીરના, અત ઠરણુ ચાર
 દાસ “બાલુ” કહે વેખરી મધ્યમ, પદ્મતી પરાપાર—તેથી

ભજન ૬૯. (રાગ-રમેણી.)

સત્ય શબ્દ લહોરે મેરે ભાઈ, શબ્દ બીના કોઈ પાર ન પાઈ,
 નાનક શ કરાચાર્ય સીધાયે, સત્ય શબ્દસે પાર પહુંચાયે, ટેક
 અરબૂન ઉદ્ધવ શબ્દકો ચિના, કૃષ્ણ મુરારીકુ સત્ય ગુર કીના.
 બાણુ ત્રીકમ અરબારથી નિજરી, સત્ય શબ્દકો ઉરલીયા ધારી,
 મહમ્મદ મુશા ઈશા મનસુરા, સત્ય સુકીતસે પાયે નૂગ
 સત મહન્ત ઓર રશી મુની માની, સત્ય શબ્દસે ગુર ગમજની,
 સત્ય શબ્દકો જો નહિ જાને, અતિ દુખ પાવે ચારાશીખાને.
 જોગ જગન કરે કોટીક પુજા, સત્ય શબ્દ બિના તારે ન દુજા,
 સત દ્વિપ નવ ખડકે માહી, ઘટ ઘટ ‘બાલુ’ શબ્દ રહ્યા છાહી

ભજન ૭૦.

આજ સખી મેરે લગન લિખાયે, સત્ય ગુર સગ મગલ વરતાયે
 ચિતકી ચુદ્ધી અગ પર ઓઢી, પહેની કીયા કંગન જોડી,
 મોક્ષકો મોઠ ધર્યો શીર ઉપર, હેતકા હીરદે હાર મનોહર.

(૩૯)

મંતોપ શ્રીફળ હાથ ધરાઈ, પ્રેમ પ્રસાદી મુઝસે પાઈ;
દીલકા દીપક કીયા ઉજ્યારા, ધ્યાનકા ધુપ અહોનીસ ધારા
બચનકી બુદ પીયાજીને દીની, સુરતા સુહાગન સતકર લીની,
દાસ 'બાલુ' સત મુરજીકો ચીના, પીયાજીકા સ્હાવ અહોનીસ લીના.

ભજન ૭૧.

આજ સખી ઉલટ અતી આઈ, સત્ય ગુર કહાન પીયાજીકુ પાઈ.
નીકસી દેહાભીમાન ભૂવનમે, ગોકુલ તજ મીલ ગઈ મોહનસે;
દમ કદમ ચઢે કહાન કુમારા, સુશુભળા જુમના ઘાટજ સારા
તન બીંદરા બીન રાસરચાઈ, સોહગ બંસરી ધૂન મચાઈ;
સખ ગોપી એક ઠોરમે આઈ, બીજ ભિજ વૃત્તીકો એક મીલાઈ.
ઇંદ્ર દેવ દર્શન કો આયે, અપને પદકા ભાન બૂલાયે,
સત્ય ગુર 'દીનાનાથ' દયાલુ, પ્રેમ પીયુ મગ ખેલત બાલુ'.

ભજન ૭૨. (રાગ બનઝરો)

શ્રીરામ ઉવાચ)

શ્રીગમ મુઝને ઉચ્યારે, મહારી પ્રભને દુ ખ બહુ ભારે. રેક
પુબ્ય પરસુ પડયા છે પુઠે, મહારી જતીના હીતને હુરેરે,
ભૂમી નક્ષત્રી કરવી ધારે, મહારીં
સત્રુ મ્હોટા મોટા મમ શીખે, મહારી પ્રભને પીડે અતિખેરે
મ્હા અસુર બળીયા ભારે, મહારીં
મહારા દેવ રૂપી દેશ બધુ, રૂબ્યા દુ ખ તણે ભવસિંધૂરે,
હવે આવીને ક્રોધ ઉગારે, મહારીં
ગર્વ રાક્ષસો બહુ ત્રાડે, યમ યોગ સુધારા તોડી પાડેરે.
સત્ય બળ અમારૂં સંહારે, મહારીં

(૪૦)

બની દુર્બળ દસા બહુ ભારી, બધી પ્રજા મ્હારી કુખીરાગિને;
‘બાલુ’ કેમ ઉતરે ભવ પારે, મ્હારીં

ભજન ૭૩ (વસીરઃ ઉવાચ)

કહું વધીછું મુણે ગુણુ મામી, તમે રામ સહજના સ્વામી ટક
તમે આદી આત્મારામ દેવા, સહુ કરે તમારી સેવારે,
રહે કાળ સદા સીર નામી, તમે
આતો માયા કરોળાઆની જાળી, તમે સિંહ રથા શુ ભાળાગે,
મારો કુક મીથ્યા એતો જામી, તમે
જાકળ બીંદુ હોય જાગ, નવ સૂર્ય નહાસે મૂકી માગાગે,
તમ હરોછો શુ ભય પામી ? તમે
યત્ન આગે નવ રહે વાધે, પ્રસ્થારથ હીમ્મત સાધારે.
‘બાલુ’ કર્મ કરો નીરકામી, તમે

ભજન ૭૪. (દેશ સેવા)

જો જગપતિને રહ્યો જાગી, તેણે દેશ શેવા કીધી સાચી ટેક
જહેણે નીતી બ્યહવાર સુધાર્યો, એક અધ્વૈત ધમ્મર ધાર્યોરે,
રહ્યો નીરગુણ પદમાં નાચી, તેણે
નવી વિષયતણું બહુ વ્યસન, ગાળે સાદુ સ્વદેશી જીવન
રહે રામ ભજનમા રાચી, તેણે
બલે માસીક પેપર ન મગાવે, બલે મોટા અથો ન ભાવેરે;
અહે સાર થોડું ધણું વાચી, તેણે
નવ જાહેર પ્રખ્યાત બલે થાતો, બલે વક્તામા હોય ન અજ્ઞાતોરે;
તેથી નથી કમાણી કદ કાચી, તેણે
ધમ્મરને હૃદયમા માની, કરી ભક્તી જેણે છાનીરે.
‘બાલુ’ તે હરીજનની કું દાસી, તેણે

(૪૧)

સાજન ૭૫

(રાગ આધવજના મહેશાનો)

સત્ય ગુરુએ મને આપ્યું નાહ અતી બલુ,
બેની ખજનાનો બારે મેનો માલજો.
કોહીનુનો હીરો આપ્યો મુને હાથમા,
કગાન હતો પણ ગુ એ કીધો ન્યાલજો—સત્ય૦ ટેક.
વંદ દવા આપીને ટાળે છે રોગને,
તેથી રોગીને થાય સરીરે સુખજો.
સદગુ એ કરી સખદ દવા શોહામણી,
ટાળ્યું મહાઈ જન્મ મગ્ધુનું દુખજો—સત્ય૦
પાગ્યુ લોહને પરસીને કચન કુરે.
પણ તેથી તે નીજ સ્વરૂપે ન થાયજો,
સત્ય ગુરુ કરે શીખ્યને પોતા સમેા
જીવપણીના ભેદ મમુળો જાયજો—સત્ય૦
મત વિના સહાયક નહિ ત્રીલોકમા,
કોડ આપુ તોય બદલો નવ વળાયજો
રક તણ્યા દાતારે 'સત્યગુડ' દેવ છે,
પત પત વહીને 'બાલુ' લાગે પાયજો—સત્ય૦

સાજન ૭૬

સાસરીયે જઈ આવી હતો સાહેલડી,
હી રીતે કહું સ્વામી સુખની રીતજો—ટેક.

એ ઘેગ જતારે નવો અનુભવ ઉઘડે
 પગથી હોય તે જાણે પીયુની પ્રીતજ્ઞે—માસરીયે.
 કુટીલપણું ત્યા ચાલે નહિ હો બેનડી,
 રહેવું પડે ત્યા તો મર્યાદાની માયજ્ઞે
 દીંગલીઓના બેલ નથી એ દેશમા,
 ત્યાતો પીયુનું પગગટ ૩૫ દર્શાયજ્ઞે—સાસરીયે.
 પ્રેમ પીયુની સાથે પહોડી પવનમા
 વર્ણી શકાય નહિ જીમ થઈએ વાતજ્ઞે,
 જ્યારે બહેની તૂ પણુ જશે સાસરે
 ત્યારે ભાગશે તાગ મનની બ્રાન્તજ્ઞે—સામગીયે.
 પચ વિધવના મુખો નથી ત્યા પહોચત,
 ગગ એવો ગ્હે આનંદ દીનને ગતજ્ઞે.
 “દાસ બાલુ” કહે સાબળ મહારી મુજની,
 કહેનાય નહિ એ સાસરીયાની વાતજ્ઞે—સાસરીયે.

ભજન ૭૭

(સગજનહારે જગમા સરજી—એ રાગ)

મુજ મુગ્ધ પગ મ્હેર કરોને, સતગુરુ સરજન હાર—ટેક
 ભવ સિંધુ માયા જળ ભરીયો, તેમા હું નીરભાગી પડીયો,
 નામ તણુ ગુરુ નાવ કરીને, આપ કરો ઉદ્ધાર—મુજ.
 કામ ક્રોધ મદ મ્પ્રાર મ્હોટા, દ્વેષી તરંગો શીલુ પ્રીસોટા.
 અનંત જળમા જાઉં તણાતો, ગુરુ ઉતારો પાર—મુજ.
 ગત્રી ઘોર ભય કર ભાસે, મુઝે નહિ કષ્ટ પથ ચોપાસે,
 સત સૂર્ય પ્રકાશ કરને, પ્રીતાની દયો અધકાર—મુજ.

(૪૩)

અધ્યાતમ અધીભૂત સતાવે, અધી દૈવાદી તાપ જળાવે.
વિકટ રણમા કરી વિસામો, હતારો ભવનો ભાર-મુજાં
પથ વિપયો પડીઆ મમ મુઠે, ઇંદ્રિયો આતમ ધન લૂટે,
બોધ બાણથી મન બુદ્ધીને, મારો વચનનો માર-મુજાં
પથ ત્રય અનત જગતમા, પોત પોતાના તાણે મતમા
દાસ 'બાલુ' પગ દયા કરીને, સત્ય બતાવો સાર-મુજાં

ભજન ૭૮

નુનો ગગનમે હરનીષ ગીડગીડ, બાબ બાબ રહા—ટેક
નાલી કમળમે શ્વાસા જાવે, શબ્દ સુરતી એક ધર આવે,
રોમ રોમ રણુંકારમે, એક નિરશુલુ નાય ગહા--સુનો
બટ ચક્રમે બેલે શ્વાસા, ત્રીકુટીમે હોય તમાસા
દમ દમમટી દોરમે, એક ઝંખી ગાજ રહા--સુનો
નજ સોહ ગમે સુખમણા સોવે, જાપ અજ પા નીશદીન હોવે,
વેદ વાણ્ઠીકી સાક્ષી પાઈ, તબ મનવા રાય રહા--સુનો
જગત સ્વમ સુહોપતિ માહી, પ્રાત મધ્ય તીનો કાલ નાહી
દાસ 'બાલુ' કહે શબ્દ સદા, સદગુર શીરતાજ રહા--સુનો

ભજન ૭૯.

(છોડો હવેતો હદ થઈ ઓ હાંડુ મુમલમાન—એરાગ)
હુ ખ દઈ ઉપાધી દેખી બદા, શીકર શુ કરે ?
બજ ભાવ ધરીને હરીને, સર્વે સંકટ હરે—ટેક.
કળ ખાતો જે વૂ ચૂટી, તે આસા ડાળી દુટી
ખોરાક ગયો સહુ ખૂટી, તેથી શીકર શુ કરે ?—હુ ખાં
વાયુ સુસવાટે વાતો, તેથી હીવો નવ થાતો,

(૪૪)

વારને વારે જૂજતો, તેથી શીકર શુ કરે ?—દુ ખ૦
 દેખી બધ ધવારને રડતો, બહુ ઠેલમ ઠેલમ કરતો
 પશુ દરવાજો ન ઉઘડતો; તેથી શીકર શુ કરે ?—દુ ખ૦
 મીઠા વચનો તૂજ મનના, સુણતા પક્ષી વન વનના,
 પલળે ન પથરા ધરના, તેથી શીકર શુ કરે ?—દુ ખ૦
 ચિંતાઓ ફેકી દેજે, કર્તાવ્ય પરાયણ રહેજે
 સદગુરુને સોધી લેજે, 'બાહુ' શીકર શુ કરે ?—દુ ખ૦

ભજન ૮૦.

ભારે ભજેસો તમારો નથી, અવરનો આધાર.
 તમ નિના ન મારો બેલી, આતો સવાર્ધી સસાર—ટેક.
 મુમાદર આવી આરે, બેસે નાવીક આધારે,
 ભર દરીયે જઈને ડુબાડે, પછી પામે કેમ પાર ?—ભાર૦
 ઝોળાવા લીધા સાથે, પછી ભમ રહે નહિ માથે
 વનમા જમ લૂટે હાથે, પછી સુણે કોણ પોકાર—ભાર૦
 માતાને ખોળે પેડું, બાળક બીન શીકર બેડું,
 ઉચકે કે નાખે હેડું, તેને નથી દરકાર—ભાર૦
 દાન બધુ તમે દયાલુ, કર્તા હતાં કૃપાળુ.
 હું નીર્માત માત્ર બાહુ, માથે તમારો મદાર—ભાર૦

ભજન ૮૧.

(અનુભવ તો નવ આયો ગાહુ, ગીત સમજ બીન ગાયો એ રાગ)
 શુ દેહા અબીમાન લાવે, જો ચૈતન્ય સુજ ચલાવે—ટેક.
 હું હું કરી હુંકાર કરે પણ, પડની ખબર ન પાવેર.
 છાતી ઠોપી મુઝ મગ્ડે પણ, હાથને હરી હલાવે—જો

(૪૫)

હાથ હલાવે ચરણ ચલાવે, લીંગે ભોગ કગવેરે.
વાઠે બોલે ગુદા ચઢી ઓ, મળનો ત્યામ કરાવે—જો.
શ્રોત સુણેને લોચન દેખે, નાક સુગંધ ઓળખાવેરે,
ત્વચા હવારા સપર્સ થાતો, જીભ્યા સ્વાદ જણાવે—જો.
(પ્રાણ) ઊઠેને અપાન બેમે, કંઠે (કેદાન) કઢાવેરે
(અમાન) વાયુ નાભીમા રહી, પાન પાન પચાવે—જો.
(વ્યાન) શરીરે વ્યાપી રહેલો, ગતને દોડાવેરે,
(કુમ) (કંકટ) (નાભ) (ધનન્ય) (દિવદત) વાયુ કઢાવે—જો.
પચ જૂતનુ પુતળુ તૂ, હુપદ શીદ કરાવેરે
દાસ 'બાહુ' કહે ચૈતન્ય, ચલાવે મજતૂ તેને ભાવે—જો.

જીજ્ઞાસુ ૮૨.

ઉપજવે વણસાવે, હગ્ની કળા કળા નવ જાવે—ટેક.
૩૫ દેખીને ચક્ષુ ચોટે, બહીર વસ્તુ લાવેરે
ચન્દ્ર ઇંદ્રી કર્મ કરીને, ૩૫નો નાશ કરાવે—હરી.
શબ્દ વિષય આવે તેને, શ્રવણ ઇંદ્રી ગ્રહાવેરે;
કર્મ તેનું મુખ કરીને, બાહરે વચન બોલાવે—હરી.
ગંધ વિષય તે શ્રાણુ કેરી, ઇંદ્રીમા તે આવેરે.
કર્મ કરીને ગુદા રહાડે, દુર્ગંધ દૂર કરાવે—હરી.
ખટ રસ ભોજન પોતે ખાઈને, રસના ખુદ જમાવેરે;
ભોગ કર્મથી લીંગની વાટે, વીર્ય બનાવહી જાવે—હરી.
નમ ૩૫ ને શુભ તણુ જો, એમ રૂપાન્તર થાવેરે.
દાસ 'બાહુ' કહે અચળ પોતે, માયા ખેડ મચાવે—હરી.

ભજન ૮૩

જો અનુભવને અજવાળે, તું ત્રણે અવગ્યા પાળે—ટેક,
 જ્યત અવગ્યા તારી કચેની, જૂપ રૂપ તું બાળેરે
 વીશ કેરી ભીજ ભીજ વસ્તુ, નેત રહી નીહાળે—તુ ત્રણે
 સ્વપ્નના એકાન્ત મહોલે, કંઠ સ્થાને પધારેરે,
 જ્યત કેગ વિચારોની, કરે કલ્પના તે દાળે—તુ ત્રણે
 નૃપાસન હ્રદયમા આવી, અતર જતી વાળેરે
 વિશ્રામ મહોલે વિશ્રામ લેવા, સુમુપતિ સંભાળે—તુ ત્રણે
 ત્યા થકી તુ તુરીયા કેગ, ચદતો ચોથે માળેરે,
 ત્રણે મહોલ ને ત્યાવી દેખે, આત્માને અજવાળે—તુ ત્રણે
 હમતા મમતા ‘હું’ને મહારૂ, ગાન હીમાળે ગાળેરે
 દાસ ‘બાલુ’ કહે રાય બનીસજે, નીજ સ્વરૂપને ન્યાળે—તુ ત્રણે

ભજન ૮૪

મન બુદ્ધી ખેલ મચાવે, રે ૧નટ ૨નટની નાય નચાવે—ટેક
 દેહ મદીગમા તું મહારાજ, તૂજકો ખુશી કરાવેરે,
 પ્રસન્નતા છી ખાતર તુઝકા, ભીજ ભીજ ડપ દિખાવે—રે નટ
 ધડી ધડી કે સ્વાગ બદલકે, તેરી આગે આવેરે
 અનેક એજા કસરત કરકે, રાજ કોઈ રીઝાવે—રે નટ
 દશ ઇંદ્રીયા નટકે નોકર, બાજ બહુતે બળવેરે,
 નટ નટનીકા જૈસા તુકતા, એમા તાલ મીલાવે—રે નટ
 દેખન હારા તું નાચે તો, “બાલુ” માન ગુમાવેરે.
 ધર્મ પુરવક હુકમ કરે તો, મૌજ અલૌકીક પાવે—રે નટ

(૪૭)

ભજન ૮૫.

(મે જાણી પ્રભુ અક્ષય લીલા તમારી એ રાગ)

ભજન વિના નહિ કોઈ ભવમા ભારે—ટેક
ચાળ ધરાવેને પુણ ચઢાવે, જાહોનીશ આરતી ઉતારે.
એકાદશી અપવાસી રહી, ધૂપ દીપક તુળસીદળ લઈ;
વીધીઓ કરે વધારે, ભજન
મન કામનાઓ માટે કથાઓ કરાવે, મકરપ સીદ્ધી થવી ધારે.
ગેગ દારીદ્ર વામે ભલે ઝાઝા પુત્ર પામે, અલખત અપર મપારે—ભ૦
ઝોરાસી આસન બાવે, દેવને દેવી સાધે પુજે અનેક પ્રકારે;
જાત્રને અણક પડતા, યોગને યગ કરતા તીર્થ કરે ધામ ચારે—ભ૦
ભજન વિના કોઈ ભય નવ ભાગે, ત્રીલોકે નવ તારે.
દાસ 'બાલુ' કહે સદગુરુ મળે તો, સર્વે કામ સધારે—ભજન૦

ભજન ૮૬

સ્થુળથીએ ન્યારો ખેલે નીર્ધાર—ટેક.
અસ્થીને ત્વચા નાડી, માસને રોમ એ, પૃથ્વી તણો પ્રકાર,
રક્તને પીત શુક સ્વેદ, વિચ્છિન્ન જળથી પામે વિસ્તાગ—સ્થુળ૦
હુધા, પીપાસા, નીંદા, કાન્તી, આજસ અમી તણો આધાર.
ચલણ, વલણ, ધાવન, પ્રમારણ, મકુચન, વાયુ તણા એ સાર—સ્થુળ૦
કામ, ક્રોધ, ભય, મોહ, જે ભાસે લોભ સુધા પચ સાર,
આકાશથી ભાઈ એતો ઉપન્યા, તારા રખે મત ધાર—સ્થુળ૦
મુદ્દમ સ્થુળને કારણ કરો, ભાસે નહિ તને ભાર.
દાસ 'બાલુ' કહે સતગુરુ દાતા, પળમા ઉતારે ભવ પાર—સ્થા

(૪૯)

સંજન ૮૭.

(પારસનો પ્રકાસ આ ઘટ જોળેરે કોઈ એ રાગ) (હિન્દી)

તીન ગુણુકી પાર, નિરગુણુ ન્યારારે કોઈ.

મન બુદ્ધીકી ખહાર, નિરગુણુ ન્યારારે કોઈ—ટેક.

સતો ગુણુમે ભઈ મન બુદ્ધી, ચિત ઓર અહ કારા
ચૌદ દેવતા ઉપજે ઉનમે, રહેતે ઇંદ્રી હારા—નિરગુણુ.
નેણુ નાસીકા કર્ણુ કહીયે, જીભા ત્વચા જાની
પચ વિષયકા જ્ઞાન કરત હે, પચે ઇંદ્રી જ્ઞાતી—નિરગુણુ.
હાથ ખાઉં આર મુખ ગુદાહે, લીંગ ભગ એક લહીયે,
કર્મ ઇંદ્રી કમ્મ કરત હે, ગ્નેગુણુકી કહીયે—નિરગુણુ.
તમે ગુણુમે પૃથ્વી જળ હે, વાયુ તેજ આકાશ,
શબ્દ સપર્શ રૂપ ને રસ હે, ગધ વિષય તમાસા—નિરગુણુ.
રંગે ગુણુસે ક્ષણા સરજે, સતો વિષ્ણુ પાસે,
તમે ગુણુસે સહાર કરતહે, સ કર મહા મતવાસે—નિરગુણુ.
દાસ 'બાલુ' સદગુરુ પ્રતાપે, તીન ગુણુ જગમાહી.
નિરગુણુ સખસે ન્યારા ખેલે, નામ રૂપ ગુણુ નાહી—નિરગુણુ.

સંજન ૮૮.

દેખો પડ વિચાર, તત્ત્વ જ્ઞાની રે કોઈ;

નિરગુણુ નીરાધાર, તત્ત્વ જ્ઞાની રે કોઈ.—ટેક

જગત અવસ્થા તેજ સ્થાને, વિશ્વ અભીમાન વાસા
અક્ષર વેદને વૈખરી વાણી, સમજે સ્યુજ તમાસા—તત્ત્વ.
સામ વેદને મધ્યમ વાણી, ઉનકા કલ્પજાના,
સુક્ષ્મ શરીરને સ્વપ્ન અવસ્થા, તે જસ હે અભીમાના—તત્ત્વ.

(૪૯)

સુસુપતિને કારણુ શરીરા, વેદ મળુ નિરધારા.
પ્રાણ અભિમાન વાણી પસ્યતી, હીરદે ઉનકા કારા—તત્વ૦
એન સીખર મે મહા કારણુદે, રૂગવેદ પરા વાણી,
શુદ્ધ સ્વરૂપે આનંદ સાક્ષી, તૂર્થા અવસ્થા જાની—તત્વ૦
વાણી વેદ અભિમાન અવસ્થા, ચાર શરીર નિરધારા.
દાસ 'બાણુ' કહે સખ તત્વોસે, એતન ખેલે ન્યારા—તત્વ૦

ભજન ૮૯. (રાગ લાવણી.)

(અલખ નામ ધૂન લાગી ગગનસે—એ રાગ)

સત કાપર ને ત્રેતા કળાયુગ, ચારે યુગમા એક હરી,
ઝાડ પહાડને એકજ રૂપ, ફેર પડે નહિ લેશ વરી—ટેક.
ચારે યુગમા ચંદ સૂર્યનુ, એક અજવાળુ એક ગલી
જૂમી સમુદ્ર એકજ વાયુ, નભ માહે પણ ફેર નથી,
સત્ય યુગમા હતો સત્ય જમાનો, છતા સ્વર્ગે સહુ નવ જતા
જોર જમીનના ઝંખડા ચાતા, દાનવ દેવ લાઠી મરતા,
સત્ય યુગમા સત્યવાદી હતા, પણ ધર્મી અધર્મી જીવ ગહેતા.
કળયુગમા પણ એજ પ્રમાણે, પાપ પુન્ય ઔરી લેતા,
માટે સત્ય યુગ કળાયુગમા હરી, કર્મ પ્રમાણે ફળ દે છે
કળાયુગ નહિ આ *કર યુગ છે, જેને ફાવે તેવો કરી લેછે;
કળાયુગનો ભય નવ રાખેને, હરીજન તો હીમ્મત ધરતા
દાસ 'બાણુ' કહે કાળ નડે નહિ, જે જન ભક્તિ આદરતાં,

ભજન ૯૦.

મનુષ્યા દેહતો સર્જન તેનો, જેણે ભક્તિ ઉર ધારી

* કર-જેવો કર એવો થશે.

સત યુદ્ધી સુઝી અતરમા, તે વિગ્ને વારી વારી, ટેક
 વિષયોથી કષ્ટ મનને વાળ્યું, ખરચ ખોટાને ખાળ્યા.
 સાદી જીદગી ધરી સ્વદેશી, મોજ શોખ કષ્ટ એક ટાળ્યા;
 દેશ જાતને ધણરની, જેણે સાચી સેવા સ્વીકારી
 સત યુદ્ધી સુઝી અતરમા, તે વીરને વારી વારી,
 અનુકરણ જેણે કીધું દ્રુવનું, પાખડથી તે નવ ચળાયો.
 નમ્રતા ને વીવેકથી જે જ્ઞાન હીમાળામા ગળાઓ
 વહેમ ભરમના તાળા તુટ્યા, અનુભવની ઉધડી બારી—સત
 દુકી દ્રષ્ટી દુકી જે'નો, અતર પદડો ખૂલી ગયો,
 ઘેર રાત્રી ગઈ અધારી, સતનો સૂર્ય ઉદય થયો
 આવી જાગૃતી ગઈ છે નીદ્રા, ચુર સમે પ્રીતી ધારી—સત
 ઝાકળ બીંદુ ચળકે ઝાઝા, પણ સૂર્ય જેમ નવ નહાએ,
 વા વાઝોટા દુખ વાદળમા, હીમ્મત રાખી નવ ત્રાસે
 કર્તાવ્ય નિષ્કામ બળવે, હાલ ધીરજ કેરી ધારી,—સત
 શક્તિના પ્રમાણે પોતે, બીજ ઉત્તી ના વાવે.
 ભાવીના અકુર ખીલવા, બોધ બીંદુ વરસાવે,
 ધણરનું સ્વરૂપ ખોળવા, ચટકી લાગી ચીનગારી—સત
 મત સુનીની ધરતી જેણે, જાણી ભારત ભોમી છે.
 વિષયને વ્યસનની વસ્તુ, બ્રહ્મ અગ્નિમા હોમી છે,
 સંકળ જન્મ તે તેનો કહીએ, દાસ 'બાલુ' જાય બલિહારી—સત
 લજન દે (માયા વિષે દૃષ્ટાંત.)

વેદમ વ્યાસે એક પુસ્તક રચીને, જયમુનીને ખતલાવ્યું.
 જયમુનીયે જોયું તપાસી, એક કથન તેને નવ ભાવ્યું, ટેક
 હરીની માયા મહા બળવૈતી, એહ વચન ચિત્તમા ખૂચ્યું.

કેમ લખ્યું એ અધરીત વાક્ય, જાં તેણે ગુરને પૂછ્યું,
 “હરીની માયા મહા બળવતી” એહ વચન કાઢી નાખે.
 બાકી બીજી સરસ લખ્યું છે, ઉપયોગી છે અથ આખો;
 આપણુ તો ત્યાગી વૈરાગી, ‘માયા’ તે શું કરનારી ?
 ગુરુ હો મેં દીક લખ્યું છે, બળવતી માયા ભારી.
 જય મૂની નીજ આશ્રમ આવ્યા, ખેદ રહ્યો તેમના મનમાં;
 એવામાં વાદળ ચઢી આવ્યું, વરસાદ આવ્યો છે વનમાં
 થોડી વારે મેઘ રહ્યોને, સ્વચ્છ થયું નહ મડળમાં,
 જય મૂની આશ્રમથી ચાલી, ફરવા લાગ્યા જંગલમાં.
 ટપકતા એક તરૂની નીચે, બાળા ઉભેલી કેાઈ બાળા,
 પતળેલા વસ્ત્રો છે અંગે, ઉભી કુજતી હાથ વાળી.
 લજ્યા તાપ્તી ઉભી છે નારી, ટકાડ ચઢી બહુ દુઃખ પામે;
 દુઃખી બાણી દયા મન આણી, ઝડપી આવી ઉભા રહામે.
 ઝડપી કહે છે હે રાજ બાળા, તનયા સમ તુ છે મ્હારે;
 નજીક છે આશ્રમ અહિં મ્હારો, ચાલ સમ તુંતો મારે.
 ઝડપી સંગે ચાલી સુદરી, આવ્યા પર્ણકુટી પાસે;
 અગ્નિ કુંડે કહ્યું તાપવા, જેથી શીત ઉડી જશે.
 ઝડપી કહે બેટા વસ્ત્ર બદલતું, તવ તે અદર ગર્હ આધી;
 સુની તણું છે ગરમ ધાબળો, તે લઈને પહેરવા લાગી.
 બીના વસ્ત્ર કઢાડી, ધાબળો પહેરતા તે નવ શબ્દો-
 જેમ તેમ કરી લાગી પહેરવા, એવામાં વાયુ આવ્યો.
 ઉડ્યો ધાબળો વાયુ ચઢીને, નમ્ર સ્તરીય થયું તેજ ધડી;
 સંકેલતા તે છુટી પડ્યોને, સુની તણી ત્યાં ઢાળી પડી.
 વચ્ચત રતુ છે તે વેળા, પક્ષીને આનંદ ચાતો;

(૫૨)

પુષ્પ મુગધી ફળ નવ રંગી, વળી શીતળ વાયુ વાતો
શરીરના જે ગુમ ભાગો, ધડી ધડી ખૂણા થાતા,
બહાર બેડેલા જયમુનીને, દ્રષ્ટીથી તે દેખાતા
એવું જોઈને જયમુનીને, કામ જ્વર જળરો જાગ્યો;
લુગ્ધ મનીને ગયા આશ્રમમાં, ભોગ નારી પાસે માગ્યો.
મુની કહે તું સુષુ વનિતા, હું સન્યાસી બ્રહ્મચારી,
કામાધીન યર્ષ વૃત્તી આજે, ભામનીનો યયો ભીખાની
ધુધટ તાણી નારી ઉભી, મુની મન નવ સ્થીર રહ્યું;
વળમતામાં સાળું ખસીઓ, ખુલ્લું નારી મુખ થયું
કરચલીયો વળેલી ત્વચા, લાચુ ડાહું છે છુર,
જયમુની જીવે તો પોતાના, વેદમ વ્યાસજી છે ગુર.
જયમુની જખવાણ પડીયા, મનમાં અતિશે શરમાયા,
ગુર કહે જીવો જયમુની, “બળવતી હરીની માયા.”
જયમુની તો થર થર છુજે નાદ ગયો સર્વે ઉતરી,
દાસ ‘બાલુ’ કહે એવી માયા, ભજવા શ્રી પગ બ્રહ્મહરી.

ભજન દર. (૫મું એકતા.)

સચરા ચરમે એક નીરજન, ૫ થ ચલનકા રસ્તા હૈ,
ધર્મ કર્મમે સખ ઘટ ઘટમે, તુહી શકલમે બસ્તા હૈ—ટે
જોગીમેં તુ જોગ રૂપે હૈ, કર્મીમેં તું કર્મીહૈ
ભક્તોમે તુ ભક્તિ રૂપે, ધર્મીમે તું ધર્મી હૈ,
સનાતનમે સત્ય સ્વરૂપી, મુસલમાનમે હક તુ હૈ
બ્રહ્મચારી અદ્વૈતી અદર, બ્રહ્મ રૂપે બ્રહ્મ તું હૈ,
રામાનદી ભોખ તેરા, કેવલ તેરી કખી ૧ હૈ.
જોનોમે તુ ગાય અહિસા, પ્રાર્થનામે પ્રીસ્તી હૈ;

દેવલમે' હૈ પુળ તેરી, મરજદમે તું નીમાજ હૈ.
 સીરગુણીમે સેવા તેરી, નીરગુણ આર્થ સમાજ હૈ;
 રાગમે હૈ ન્યાય રૂપે, ગૃહસ્થ માહી દયાતું હૈ.
 ઐરાગી કે ઘટકે બીતર, ઐરાગ રૂપે રજા તું હૈ,
 પુત્રોમે તું હૈ પુષ્પારથ, નારીમે તું નીતી હૈ.
 પુષ્પોમે તેરી સુગધી, પ્રેમીમે તું પ્રિતી હૈ,
 ન્યા દેખુ ંહા તુહીજ તુંહી, ઐગ નઝર નહિ આતા હૈ
 દાસ 'બાલુ' કહે તેરી સ્ફુર્ણા, તુંહી સઠલમે સમાતા હૈ,

ભજન ૯૩

આઘ અંતમે એકહી ઇશ્વર, દુળ નહિ દીખાતા હૈ.
 ધર્મ કર્મ કમ્મ બીજ ન બાસે, એક મેકમે મીલ જાતા હૈ;—ટેક.
 શ કરાચાર્ય શીવ બતાવે, શીવ જપ એ આસા હૈ
 સખી જીવકે વહી જીવન હૈ, દેખો સખ ઘટ વાસા હૈ,
 ઇસી પ્રકારે મોહ હસા, સખી ધર્મમે આતા હૈ—ધર્મ
 જૈનો જીવકી દયા બતાવે, કર્મ સત બતલાવત હૈ.
 કર્મ બીન કોઈ ધર્મ ન શોભે, દયા બી સખ દીખાવત હૈ,
 નીરદયતા તો કોઈ ન જાને, દયા કોહી સખ ગાતા હૈ—ધર્મ
 બીજ પદમે કોઈકે કહેતે, નર નારી બીજ બોતા હૈ
 સખી ધર્મ કે ઘર ઘર દેખો, કહાં ભોગ નહિ હોતા હૈ, ?
 ભોગન સે સખ પ્રજા ઉપજે, નિતી પુર્વક નાતા હૈ—ધર્મ
 પ્રાર્થના કર ઇશ્વર લોકો, સુખકો આપ બુલાતે હૈ
 ઇસી પ્રકારે ઇચ્છા કરે, સખહી સુખકો રહાતે હૈ,
 સખી ધર્મો સુખકે ખાતર, ઇશ્વર કોહી રીઝાતા હૈ.—ધર્મ
 સુસલગીન કહે ખુદ ખુદાકા, હક હલાલ ધર્મના હૈ.

ઇસી પ્રકારે સખી ધર્મને, હકક હલાલકો માના દે,
નાહક ઐર હરામકો લેના, ઐશા ન કોઇ બતાતા હૈ—ધર્મ
આર્થ સમાજ બેદ બતાવે, ઐર કહે હમ આર્થ દૈ.
ઇસી પ્રકારે સખી ધર્મને, કોઇ ન કહે અનાર્થ દૈ,
ઇશરકા બે બેદ બચન, ઐ. સબકે માહી સમાતા હૈ—ધર્મ
કોઇ બદગી કોઈ બીનતી, કોઇ નીમાઝ હીખાવત દૈ.
કોઇ પ્રાર્થના દુવા પઢત હૈ, સબહી ઉનકો રીઝાવત દૈ,
હોંદુ સુસલમાન પારસી ખ્રીસ્તી, જન્મ મરણ એક ખાતા દૈ
ધર્મ ધર્મ કંઇ ભીન ન બાસે, એક મેકમે મીલ જતા હૈ.

અનન્ય ૯૪.

(હરી બજન કરોરે નર નારીઆ રે એ ગગ.)

હરી બજે તે સદાયે સુખ પામએરે
નહી તો જનમ મરણ દુખ ભમસેરે, હરી ટેક.
તીરથ વરતને જપ તપ ભોગ, તેથી સ્વર્ગના પાત્રો ભોગ
તારણ હાર, એક હરીનું નામછેરે, હરી
હકીમ ડાક્ટર વૈદ હજરો, ઇસ્પીતાલો હોય અપારો
દરદીના સૌ રોગ મટયાના ધામછેરે, હરી
સર્વે ધર્મો છે બહુ સારા, બારે પ થને બાવન ધ્વારા
જનમ મરણનો રોગ જવાનું કામછેરે, હરી.
સત્ય ધર્મ પાળે તે તરસે, અધર્મી અથડાઇને મરમે.
દાસ બાહુ સહુ સતો કેરો શુભામછેરે, હરી

અનન્ય ૯૫. (ધન્યવાદ.)

ધન્ય માતા જેણે સંત ધર્મી ગર્ભ વાસમારે;
જે ભાવ બજનમા બળીઆ, બારે માસમારે ધન્ય. ટેક.

(૫૫)

પુરુષાર્થના મારગ ચડીઆ, શુદ્ધ અભ્યાસ શાસ્ત્રના કરીઆ;
 ભક્તિ જ્ઞાનમા બળીઆ, રહી સહવાસમારે ધન્ય.
 કુળ અભીમાન અળગુ કરીને, ગુરુ ચરણે ચીત ધરીને,
 હીરદે જાણ્યા હરીને પરખ્યા પાસમારે. ધન્ય.
 કલપિત મતથી જે નવ ડગીઓ, સત સખદ જેણે ઓળખીઓ;
 જાપ અજ પા જપીઓ શ્વાસો શ્વાસમારે ધન્ય
 વેદ વાણીની સાક્ષી જાણી, પુજ્યા ગુરુ અતી પ્રીતી આણી,
 મૌજ બજનની માણી આવી હૃદયસમારે. ધન્ય.
 વીકારથી મન પાછુ વાળ્યું, સાદુ જીવન સ્વદેશી ગાળ્યું;
 તીમીર સધળુ ટાળ્યું જ્ઞાન પ્રકાશમારે ધન્ય
 દેશ ધર્મની સેવા બજાવી, જનુની કેરી કુખ બજાવી,
 કામ પોતાની દીપાવી રહીને દાસમારે. ધન્ય

ભજન ૯૬.

(જ્ઞાને બસ કીયા શ્યામ હમારા હો, કુબળને જાદુ ડારા જે રાગ)
 સતગુરુ શ્યામ હમારા, સખીરી મેરી સતગુરુ શ્યામ હમારા, ટેક.
 પ્રેમ મગન મે લગન લીખાયા
 પાષ ચૈતન બરથારા—સખીરી મેરી સતગુરુ,
 તત્ત્વ ખીચારકી ચુદ્ધી ચડાઇ, સત સખદ સીતગારા—સખીરી.
 શીરકે છત્ર સખી સંત પીતા હે, કથ ગુરુ રહે ધારા—સખીરી,
 દાસ “બાલુ” કહે તીન જીવનમે, એક ધની હમ ધારા—સખીરી.

ભજન ૯૭.

(ગુરુજના વચન ઔરી વેચાણા જે રાગ.)
 નામ નમારે ડકા દેતા, સંત ચઢ્યા સનમુખ સુના,
 ખટ રીપુતુ ખળ ફળ ધેરી, આવી અમૃત આગળ ઉભા. ટેક.

સત્ય સ્થમસેર બજન બડાકા, સ્થપદ તણા ગોળા છુટે,
 બોધ ખીંગલ વાગે સુરમા, સત દુકડી લઢવા દુટે ના.
 સતગુરુ સેનાપતી સાથે, પડીયા ખટ પાપી પુઠે,
 એક એક યોદ્ધો એક એક સાથે, દુશ્મનના દળને છુટે.
 કામ વીકારને સુદ્ધ વીચાર, બે બળાયા પડીઆ બાથે,
 કોધની સગે જરણા ઝુઝે, સતોષ લઢતો ભોજ સાથે
 વસ્તુ ઉપર વૈરાગ્ય ઉપડયો, માર મોહને બહુ દેતો,
 નીશ્ચય કરો નીરબય લડતો, મારી ભયને જીતી લેતો.
 ગર્વ સગે યાન ગરબે, એમ પ્હાળે સુરમા બકા,
 દાસ “બાલુ” કહે નીસાન ચડાવી, વળતા દધ જીતના ડકા

ભજન ૯૮. (રાગ ધીરાની કાફી.)

મ ડળીઓ મોઢીરે કાઢી, તમે શુ કીધુ ?
 બોધ અજવાળુરે, દુનીયાને શુ દીધુ ? ટેક
 ઢોલક લઇને ધુન મચાવી, કાશી જોડા કીગતાળ,
 હાથોના ચાળા કરી તાલીઓ પાડી, રચીઓ રાસ રસાળ
 નાચ્યા અને કુદ્યારે, તે બાળકોએ શીખી લીધુ, મ ડળીઓ,
 છાતો માનો તુ ઘેર આવે છેલડા, મારી બાઈજીની છે બીક
 વ્યભીચારીને ચોર છુતારો, કહી કહેરાબ્યો તમે ધીક,
 સપુત તન પાડ્યારે, પીતાનુ વગોણુ કીધુ, મ ડળી
 સહઅવીના જેણે દૈત્ય સહાર્યા, નીચ કાશીને દીધુ માન;
 કાળ કાળીનુ જેણે દમન કરીયુ, કીધુ દાવા નળ પાન.
 એવુ સાર વાળુરે, તેને તો મુકી દીધુ, મ ડળી,
 નકલ કરો તો પુરી કરો, જીવો ગીતાનુ ચાન.
 અસાર બાણુ ગાઇને તમે, કરશો તહીં અપમાન;

(૫૭)

દાસ “બાલુ” કહેછેરે, માન્ય તમે લેજો સીધુ, મ ડળી.

ભજન ૬૯.

વૈષ્ણવો મોટારે, ભક્તિ જેણે ઉર ધારી,
હરીજન ખરા હીગરે, પેઢી ધકોતરે તાગી—ટેક.
જગત ગાય છે ગીત શોખના, ભક્ત હરી ગુણ ગાય;
જગત જુવે નાટક ભવૈયો, ભગત ભજનમા જાય
ત્રેય વસ્તુ સાધીરે, ત્રેય નવ ઠીધી પ્યારી, વૈષ્ણવો;
હગી કયામા હેત ધણુ, વળી પરમારથમા પ્રીત
કૃષ્ણ કીરતનમા તન તોડે, રાખે ભજનની રીત;
ગમ ધુને રીઝ્યારે, લભ્યા ખોટી નવ ધારી, વૈ
છબી પધરાવે શ્રી નાચની, કરે દીપકને ધુપ,
ન દન કરીને ચ દન પુષ્પથી, પુજે હરીનુ રૂપ.
સ્મરગુણી નવધારે, ભક્તિ રૂડી સ્વીકારી, વૈષ્ણવો,
દેશ ધર્મની સેવા બળવ્રી, છાજે મ ડળીઓને માન.
ઇશ્વર કેરૂં સ્વરૂપ ખોળવા, રાખ્યુ ગરીબાઇને જ્ઞાન,
દાસ “બાલુ” કહે છેરે, ધન્ય ધન્ય તેની માડી, વૈ.

ભજન ૧૦૦.

(જે કાઇ પ્રેમી અક્ષ અવતરે, પ્રેમ રસ તેના ઉરમા કરે, એ ગાગ)
ચડયા કાઇ સત લલવાને, કળીના સનમુખ અડવાને—ટેક.
બદગી કેડ બખતર પહેર્યું, યુદ્ધ આહરવાને,
ધીરજ કેરી દાલ મહી જે, આગળ ધરવાને—કળી.
નીજ નામનુ ઠોસુ નગારૂં, દુશ્મન ડરવાને.
ખમીઆ કેરૂં ખડક લીધુ, કટકા કરવાને—કળી.
કરણી કેરી ક્યાન ચડાવી, ભીરથી ભડવાને,

ભજન બડાડા દરે દડાડા, વીજય કરવાને—કળીં
વગ્માળા લઇ સાગી ઉભી, શાન્તી વગ્વાને
દાસ બાલુ દહે મોક્ષ કેરી, મોજ મળવાને—કળીં

ભજન ૧૦૨. (મંગલ)

સાધો ચક્ષો સદગુણકે, હાઠ ગાન બુદ્ધી લાઇએ એ રાગ.)
વીરા ભગત થઇને જન, ભજીએ ભગવતને,
વીગ થઇયુ કરજે ગાન, સેવીને હરી સંતને—ટેક.
વીરા જાગે નહી કેમ જીવ, અમૂલ્ય જય આ ધડી.
વીરા ધારણુ લાગ્યુ ધેન, ખુલે નહીં તુજ આખડી, વીં
વીગ જોજે પશુ તણા દુ ખ, નજર જરી નાખજે,
વીગ તેજ વલે તારી જાણુ, હૃદયમા લખી રાખજે, વીરાજાં
વીરા પ્રાણી પોકારે જે આજ, મનુષ્ય હતા તે ખરે
વીરા ભજ્યા નહી ભગવત, તો દશા આવી થઇ અરે વીગાં
વીરા ચેતી લેજે ચીત, વખત વહી જાય છે,
વીગ ચેત્યા નહી જે જીવ, પછીથી પગ્તાય છે વીરાં
વીગ સતગુરુ ને શીશ્ય ધાર, લાગે રગ અગમ
વીરા “બાલુ” બનીને આધીન, સદા રહે સત મગમા વીગજાં

ભજન ૧૦૨

વીરા નામ સમુ નવ કાઇ, નીરખ્યુ નવ ખડમા,
વીરા નામ સમોવડ કોઇ, નહી ભરમડમા ટેક.
વીરા સાકરથી ઝાઝો સ્વાદ, રહ્યો રામ નામમા,
વીરા લાખ કરોડો ધન માલ, આવે ન કહ્યુ કામમા—વીરાનાં
વીરા સોહગ રામનો જાપ, સમરીએ શ્વાસમા
વીરા સનમુરુ મુખે સમજાય, વચન વીશ્વાસમા—વીરાનાં

(૫૬)

વીરા નામ જપે જે નીત્ય, આવે નહી જમ શસમા,
વીરા અવલુથી સુખ થાય, મનન નીદીધ્યાસ મા—વીરાનાં
વીરા જોગ જગનના રણથી, અધીક તેને કીજીએ.
વીરા પ્રેમ સુધારજ પાન પીયાલા, ભરી પીજીએ—વીરાં
વીરા બહા, શ કરને શેષ, સમરતા ચી તથી,
વીરા દસ બાલુ નીજ નામ, સમેાવડ ક્રોધ નથી.

સંજન ૧૦૩.

સખી આજે અનોખમ દીન, પધાર્યા ગુરૂ આગણે
સખી કયન વરસ્યો મેહ, દીવાળી મારે બારણે—ટેક
સખી જેણે આપ્યું મને જ્ઞાન, ગુરૂજી તેજ આવીઆ,
સખી નીર્ભય આપ્યું નામ, અતી મન બાવીયા—સખીં
સખી વેડ પુરાણેનો મેહ, સખદ ઠહો સાનમાં.
સખી ઝનન હુવો ઝનકાર, સુરતીના ધ્યાનમા—સખીં
સખી લાગ્યો બજન સાથે તાર, અહો બાયમ ફળ્યા,
સખી અથ અનેકના ગુહ, પુરાવા આજે મળ્યા—સખીં
સખી જ્ઞાન્તી દયા ક્ષમા સાર, ગુરૂજીના ગુણ ધણા.
સખી બાલુ જાય બલીહાર, પાવન થયા આગણા—સખીં

સંજન ૧૦૪.

(બાળક ગુરૂજીના વચન યુજી એ ગગ)

આજ ગુરૂજી મ દીરે આવ્યા જીરે, લાભ રડા સુખ માટે લાભ્યા.
ભાવ થકી દોલખાહે ભાભ્યા, પ્રેમ ધરી મે તો પધરાબાજી—ટેક
દરશનથી દુખ જાય નાસી જીરે, કોઈ તીરથ ગગાતે કાસી,
તોહાવી જેણે જમની કાસી, તેમના ચરણની હૂતો દાસીજી આ
કંઈક જનમના પુન્યો ફળીઆ જીરે, દુધડે ચરસમા મેવલીઆ;

(૬૦)

વાયા આનદ વાવલીઆ, ગ્રેમ ગુરના પુણ્ય પાવલીઆ, આળે.
શી શી કંડ પુળતે સેવા છરે, ગ્રેમ તણા પકવાન મેવા,
દાસ બાણુ તો રક જેવા, ભાવની ભેટ દ્યો ગુર દેવા; આ

ભજન ૧૦૫.

(મેરા ડારા ભરમ શમ ધોય મે વારી ઐસે સતગુરુસે ઐ રાગ)
મેગ મ ગનકા દાતા, સતગુરુને ઐસા દાન દીયા—ટેક.

અત્ર વસ્ત્ર ઓર બૂમી કન્યા, કચન દાન કરે કોઈ કચન દાન,
મેરા ગુરકા દાનજ ઐસા, વાસનાકોહી હરે, સતગુરુ
ડગ શામ યજુને અથર્વ, ચાર બેદકા બેદ દીયા ચાર,
ખટ શાસ્ત્રકી સમજ બજાર્ધ, મંસય કીયો સખ છેદ, સત.
મન પશુ અપને ધર આયા, બાધ લીયા હે ખુટ. સાધુ બા,
ગુર ગાનકા મજબુત ખીલા, જાવે નહી અબ છુટ, સત
એકવીસ હજાર છમે અજ પા, ભજન હોત ગરપુર. સા,
મન મુશ્કે પીંગમે પડીઆ, ક્યુ કર જાવે દુર, સતગુરુ.
જખ સખદકા ઠોકુ નગારા, તમહી હોત અવાજ, સાધુ ત;
દાસ બાણુ યાચકુ ઐસા, નીવાજે ગુર માહારાજ, સત.

ભજન ૧૦૬.

કાલ કરે સમ નાચ, અખડ એક અવીનાશી—ટેક
કુટુંબ કપીલા બાર્ધ ભતીજ, લડકા ઓર લુગાર્ધ, સાધુ લ;
પડા રહે બ ડાર ભરેલા, સગ ન આવે એક પાર્ધ; અખડ
છવપની ઓર ચકવતી, જો શાહ શેઠ સુલતાન, સા,
અસમાની કીસ્તે વાલુકા, ન રહ્યા નામ નીશાન; અખડ.
જેસા બલકા ખુદ ખુદા હે, ઐસા તેરા તન સાધુએ,
પુટ જાવેગા એક પલકમે, રમ બદલતા ખલ ખલ, અખડ.

(૬૧)

ઐહ લોકમે કાલ પસારા, કરતા ફલા મકામ, સાધુ ક,
દાસ “બાલુ” સખ નાશવત હે, અખડ સાહેબજીકા નામ; અ,

ભજન ૧૦૭ (કલ્પના.)

વળગ્યો વાસનામા જીવ, કલપના નવ સીદ્ધ થતી, ટેક
જીગારી ખેલે ત્યા સહુને, જીત્યાની હોય આશ સાધુ,
છતા બગડતી બાજી કંઈની, થાતા ધણા એ નીરાશ, કલપ.
મ્યુનીસીપલના વોર્ડ ભરાતા, ચુટાવા સહુ મ્હાય, સા
મત મેળવવા દોડે ઝાઝા, છતા એ ધણા પસ્તાય, કલપ
પાર્લામેન્ટને ધારા સભામા, જઈ મુકે સીધાન્ત, સાધુજ,
વીરૂધના મત વધી જતા તો, હેઠા પડી જતા હાય, કલપના
ભાવ લેવા ભરે વ્યપારી, માલ વખારો માય, સાધુ માલ,
ભાવ ગગડે માલ સડે પછી, પાણીને મુલે વેચાય, કલ્પના
ગામ રહીએ જાય જાહેરમા, જાણે પામશુ સુખ, સાધુ,
વધે મોજ તે મોખ મજુરી, પસ્તાઈ પામે દુ ખ, ક.
રાય ર કને દેવ દેત્યને, કલ્પના કારી ખાય, સાધુ,
દાસ “બાલુ” કહે આત્મજ્ઞાન વીણુ, ભવો ભવે બટકાય, ક

ભજન ૧૦૮

(રાગ મુઝે દે દરસન ગીરધારીરે)

મે તો પ્રેમ લગનમા હેરાની—ટેક
હરીજન દેખી અતી હરખાની, સત દેખી ભઈ ઝિવાની—મે.
સતગુરુ પુજે ઉલ્લાટ આની, સુરતી ચરણમે' ઠેરાની—મે.
જેદ મુખ લીયો ગુરસે જની, ખેદ કીતાબ જો કયે બાની—મે.
“બાલુ” જન લીયો સતમાની, સતગુરુ દેવ મુજે મીલે યાની—મે.

ભજન ૧૦૯.

(રાગ સોહન રાગ રટો કોઈ મતજના)

મે તો પ્રેમ લગનમે, બધી પ્યાસી બધ પ્યાસીરે બધ પ્યાસી મેતોં ટેક.
 સાધુ દુ ખ દરીદ્ર ગયો સખ નાસી, (૨) મત મીલે કોઈ સુખ રાસી—મેં
 મત ચરણમે કોટીક કાશી, (૨) બવ બધન કટે ચોરાસી—મેં
 સાડુ મત બડે સત લોકકે વાસી, (૨) પ્રેમ જ્યોત જ્યાને પ્રકાશી—મેં
 સાધુ “દાસ” બાલુ મનોકે ઉપાસી, (૨) દગ્ગન પાઉ મે દીન દાસી—મેં

ભજન ૧૧૦.

હુતો પ્રિત લગનમા ઘેલી બની ઘેલી બનીઝે ઘેલી બની હુનોં—ટેક.
 સાધુ પ્રિતી જુઓ પેલા સારસની, (૨) જોડા વિનાએ ઢોળે ધરણી—હું
 નાધૂ મેત્ર બપૈયાને પ્રીત ધણી, (૨) પિયુ પિયુ કરે મિન રજની—હું
 સાધુ સૂર્ય કમળની પ્રિત બની, (૨) જળ વિના નવ જીવે મછલી—હું
 માધુ પ્રિત જીવો જળ દૂધ તણી, (૨) એક રૂપે તે જાય બની—હું
 સાધુ પ્રિતીમા ધાર્યા આપ ધણી, (૨) ‘દાસ બાલુ’ના પારસમણી—હું

ભજન ૧૧૧.

(હરીભજન થકી છોટા હોય તે સહુથી મોટા થાય છે એ રાગ) (પોપટ.)

મન પોપટડા સોહ સોહ, ધડી ધડી પત પલ બોલજે—ટેક.
 મીઠ્યા મસ્તીમા શુ પ્હાઝે, નીર્દાવે સુખ દુ ખ ફળ ખાજે;
 અવસર આવે ઉડી જાજે, મન પોપટડા, ધડી ધડી
 સોહ શબ્દે સુરતા ધરજે, દીન રાત રટણુ તેનું કરજે,
 વીપયોની વરતી વીસરજે, મન પોપટડા,
 પીંજરે પડીઓ પરત ત્ર થક, પણુ જ્ઞાન પાપ હજી નથી તુજ ગધ;
 સ્વત ત્ર સુડેલો છે તું સહી, મન પોપટડા,

તારે જીવપણું સધળું જાશે, સદગુરુ કૃપાએ શીવ થાશે.
‘બાલુ’ કુલક્ષણ બદલાશે, મન પોપટડા,

સજન ૧૧૨ (ગાડી.)

જીવ જાગીજો, પડ ભરમ ડમા, અમન ગાડી ચાલતી—ટેક
ધંજનનો તું થયો અધીકારી, બહુ માલ તણી ખે ચે ગાડી;
તણુ ગુણ પ ત્ય ભુતો ભારી, જીવ જાગીજો પડ ભરમ ડ.
ભરી દેહ ડખામા વગ્નુ ધણી, પણ સુરતા નવ પડે તે ભણી;
એવી અમલદારી ઓહંમ તણી, જીવ જાગી.
મન મુસાફીર રહેતો ફરતો, વાર મનાર ડખ્યા બદલતો,
લખ ચોરાશી રવડી મરતો, જીવ જાગી.
પુર્વના પુન્ય ગમા છે રણી, મનુષ્યા દેહની ટીકીટ મળી;
સત શ્રુદ સીટી દ્યો સામળી, જીવ જાગી
ઓર્ચીતુ આવજો ઇસ્તેસન, માટે ચેતો હરીજન ચેતન;
ભુલ્યા તો ભાટકશો વન વન, જીવ જાગીજો.
આ જ્ઞાન ગાડી ચીતે ધરજો, હિયોગ પુરો તેનો કરજો;
“બાલુ” સત્ય પ થે મચરજો, જીવ.

સજન ૧૧૩.

(સખી સામળને કહું વાતડી એ રાગ)

વીરા અવગુણ કાઢના નવ ભાખીએ
કદી કડવુ વચન ના કહીએ રે;
વીરા નીંદા ટીકાઓ પરહરી, આપણુ ગ્રાહક ગુણના થકીએ-વીરાંટેકે
વીરા કટાઈ પકવે રૂડા પાકને, તેનો ખોરાક હોય ગમે તેવોરે,
વીરા ભણે ખાતો હોય છાસ રોટલો, પણ મેવો તેનો સેવોરે-વીરાં.

વીરા ચીતાગે છખી રૂડી ચીતરે, બસે હોય કદરૂપો કાળોરે
 વીરા શંકા તેની નવ ધારશે, તેનું સુદર ચીત્ર બાળોરે-વીરા૦
 વીગ કાટા હોય બુલાબુલા, તે કાટા રહેવા દષ્ટએરે;
 વીરા હાથ ન ધાલીએ મુળમાં, તેની સુગંધની મોજ લાષ્ટએરે-વીરા૦
 વીરા સમજે તેને સમજાવીએ, પછી બ્યર્થ વાદ ન કરીએરે.
 વીરા દાસ “બાલુ”ની વીનતી, કદી પ્રેમને ના પરહરીએરે-વીરા૦

ભજન ૧૧૪ (બહેવાર.)

વીરા બહેવાર ગાન બે એકઠા, એને જુદા રખે મત જાણોરે
 વીરા વહેવારમાં વસ્તુ ગાનએ, એમ સમજીને મોજે માણોરે-વી૦ટેક.
 વીરા અગ્નિ સમો વહેવાર છે, માહી ગાન દીપક છે રૂંડોરે;
 વીરા તેને પ્રકાશે સુગંધો, કાઈ આતમ ધનનો મુડોરે-વી૦
 વીગ સીધું સમો વહેવાર છે, માહી ગાનના રતનો પાકોરે
 વીરા અવર ઠામે જે શોધતા, એતો ખોળા ખોળીને ચાકોરે-વી૦
 વીરા શ્રી કૃષ્ણ કહ્યું મુખથી, તે ગીતા વચન વીચારોરે,
 વીરા વહેવારને લોપે નહી, તેને માત્ર દાસજ મારોરે-વીરા૦
 વીરા નીતી વહેવાર જેણે પગહયાં, તે નીચે અનીતી હોય કરતોરે
 વીરા મીઠ્યા આડ મરો દાખવે, તે નક્કિ નર્કમાં પડતોરે-વીરા૦
 વીગ નીતી વહેવારો જે આચરે, તેનું જનમ મરણ દુખ જાણોરે.
 વીરા “બાલુ”ને શુદ્ધ બોધથી, વહેવારમાંથી ગાન ચાણોરે-વી૦

ભજન ૧૧૫.

સખી પ્રેમ પીડીને ઝોળખ્યા, હવે બાધ્યો સંબધ મેં ધાડોરે.
 તન મન અરખ્યા મારા નાથને, મારે નીત્ય દીવાળીના દહાડોરે,
 સખી ખાસા હાથ્યા મેં પ્રેમના, સખી હુંને પીડ રમનારાંરે.
 સખી હાડ તો પીયાની હું બનું સખી, જીવું તો પીડ મારારે,

(૬૫)

સખી પતીવ્રતાની પ્રીતડી, પેલી મખણીને નન સૂઝેરે
 સખી વળખા મારે એની વાસના, પર પથરાને પૂજેરે, સખી;
 સખી શલુગાર સજીને શુ કરે, જેને વિવ્રજાપણુ વળગેલુરે.
 સખી શોભાગ્યથી સોભા જકસી, હુ તો પલ પલ પીઉ સંગ ખેલુરે, સ,
 સખી પ્રેમ વિના ના ધન ધામને, હુ તો જુહી માયા બાણુરે.
 સખી ઈંદ્ર કુબેરના ભોગને, મારી બુપલડીમા માણુરે, સખી,
 સખી સદશુર સ્વામી પ્રતાપથી, એ દિવ્ય પ્રેમ દેખાતોરે,
 સખી દાસ “બાલુ”ની વીનતી, કાઠ સંતોને સમજતોરે, સ.

લજન ૧૧૬. (ગઝલ)

(સુનરી સખી પીનારી, દીલકા હવાલ મેરા એ રાગ)
 ગર્- મે ક્યુ નર ડોભે, તું બૂલતા હૈ દીવાના;
 આર દીનકા એ તમાસા, હોયગા ફલા મકાના, ટેક.
 ગર્વ ધરે તું તનમે, જુલા ગોરે બદનમે,
 વોતો ગીરે જ ગલમે, આખીર વોહી ઠીકાના, ગ.
 અપની મજલૂ કે ખાતર, તલવાર કીસીયે ક્યુ ધર?
 ક ગા ભોકો સતાકર, વૈભોગ કેસા બઢાના, ગ.
 સરદાર બડે શીકારી, હોતે હાથીયે સ્વારી,
 સખ હો ગયે ખુવાફી, મીલતા નહીં હે પાના, ગ
 ફનીયામે કયા લુભાતા, ખીન ખીન જીગર હૈ જતા,
 ક્યુ યાદ ખુદા ન આતા, આખીર મીદી હો જના, ગ
 જનો જુવાની હોવાની, કુચ લેકી કરે તુરાની,
 “બાલુ”કી બાત માની, નર છોડદો અબીમાના, ગ.

* કસી-કેવી

(૬૬)

ભજન ૧૧૭.

પુછે ચમત્કાર પ્યારે, ક્યુ ખેલ માહી ફસાતા ?
 પાખ ક ઝુઠે હૈ વેતો, સતો ન ઐસા દીખાતા, ટેક
 બાજીગર બાજી રચાવે, બીજ બીજ રૂપો બનાવે,
 ચમત્કાર ખુબ દીપાવે, વહા શીર ક્યુ ન નમાતા ? પુ
 દેખ ખેલ ખુદાકા કેસા, રાત દીન હોત હમેશાં;
 ચૈતન તમાસા ઐસા, દીલ દેખ ક્યુ ન રીઝાતા, ' પુ.
 સાધુ ન ચમત્કારી જાદુ કરે મદારી,
 ભગ્નાવે વેષ ધારી, ફુનીયાકો ધુત ખાતા, પુ.
 સાધુ સીદ્ધી કમાવે, ફુનીયાકો વો ન દીખાવે;
 પરચા કબી હોજવે, કાઠકી નજર ન આતા, પુ.
 અવીચળ હે નીજ નામા, ફુજે જુઠે હૈ ભામા,
 “બાણુ” ભજને રામા, જો મોક્ષકો તું હૈ ચ્હાતા, પુ

ભજન ૧૧૮.

(ખજગી વાગીરે, આ ઘટ માહી એ રાગ)

જીવ કોઈ જાગીરે, આ ભવ માહી,
 નીદા ત્યાગીરે, અવસર જાધ ટેક
 સુધ રહ્યો ભર નીંદ, આખ કેમ ખુલે ન તારી ?
 સ્વપ્નામા રહ્યો મોહી, શુભાવી રૈન સારી
 ત્રણ કાળ તો વીતી ગયા, હવે જાગ્રત થઈને ચેત,
 આજસ મરડી ઉઠને, તું કર હરીસું હેત, જીવ.
 ધન જોમનને નાર, કુટુંબને હાટ હવેલી,
 અતે રહેશે દુર, જગુ મમતાને મેલી

આદ અંતમા એક હરી છે, તેની કર ઝાળખાણ,
 નેજો પકડ નીજ નામનો તું, પહોંચે પદ નીર્વાણ, જીવકો
 પચ જીતનો પડ, રજોગુણ થકી રચાયો;
 ત્રણ ગુણની માંલ, વાસનાથી બંધાયો
 અવીધ્યાના અહ કારે, જીવ ગુ થાયો જાળ,
 મીન મોણુ જેમ માસમાં, તે જાણે નહીં શીર કાળ, જીવ
 કામ કોધ મદ લોભ, મોહ તુજમાં રહી મહાલે,
 પચ પ્રાણ પરકાશ, ચૈદ ઇંદ્રિયો ચાલે
 સરજન હારની સત્તા વડેથી, સ્થુળ કરે વહેવાર,
 તેનો દર્તા તુ થઈ બેઠો, જુલ્હી ગયો ફરિતાર, જીવ.
 કર સંતનો સંગ રગ, એ રૂડો ચડાવે;
 ધીરજ જ્ઞાન્તી પ્રેમ દયા, ઘટ ઘટપર આવે
 સંકલ્પ વીકલ્પ છુટે કલ્પના, નામ ભજન પરમાણુ,
 દાસ બાણુ સદગુર પ્રતાપે, મટે ચોરાશી ખાણુ જીવ
 ભજન ૧૧૯. (પ્રભાત)

(ભજને પ્રાણી રામ તાંઈ ભન્યામા શુ જાય છે. એ રામ)
 ઉધને અળગી કરી, હવે ઉઠને પ્રભાતમાં,
 પહોંદી રહો શુ અંધ તું, માયા તણા સંગાથમાં, ટક
 પખીડા પોકારતા, ને સંત આવે ફેરીએ,
 જ્ઞાનનો પ્રકાશ ફેલા યો, બળરે શેરીએ, ઉધ.
 નોખત વાગે નામની, કેમ જીવ તું જાગે નહી,
 સાધી લે આ જોગને, શુ ? ભોમને ત્યાગે નહી, ઉધ
 પ્રાત ને મધ્યાન સંધ્યા, કાળ સહુને ખાય છે;
 દાસ “બાણુ” ચેતને, જીવન તાંઈ જાય છે, ઉધ.

(૬૮)

ભજન ૧૨૦.

નવુ જીવન આવીયુને, ઉંધને આળસ ગઈ,
શબ્દ સુરજ ઉગીઓછે, સદગુરૂની મેર થઈ, ટેક.
મદ વાયુ લહેરીઓ, સાન્ત સીતળ ચાલતી,
તન તરવર ડાળમા, એક કંઠ કાયલ બોલતી, નવુ
અનવા આકાશ માહે, રંગ રૂઢા દીશતા,
આત્મનો આનંદ જાગે, સુરતીને સાધતા, નવુ
ચોર ખુણા બોળતાને, બોધ પુષ્પો ખીલતા,
દાસ “બાલુ” સત સેવક, શાન ગમે ઝીલતા, નવું

ભજન ૧૨૧.

(અચેત નર તારી ઉંધ ન ઉડે, કાળ આવીને ખાસેરે એ રાગ)
કાયાનો ગર્વ ના કીજે, નવ જઈએ કદી કુલીરે,
મોટા મોટા નર ધણાએ, ગર્વમા ગયા કુલીરે, કાયા ટેક.
શેઠ પટેલ અધીકારીને ઉપરી, ગર્વ કદી જો કરતારે,
ખન ખનમા તે મોટાઈ માને, અતે પગ્તાઈ મરતારે, કા
ગર્વ થઈ કીર્તી ગવરાવે, ઈંદ્ર કુબેર કંઈ ચાતારે,
ધગયલાની ઉપર ઢોળે, ધ્યાસુને નવ પાતારે, કા.
મધુ પાનયી નીસા મોટી, ગર્વતુ એવુ માત્રે,
જાણે જગતમા હુંજ વસુધુ, ખીજ તરણા માત્રે, કા.
વીંછીના ડાખથી વસમી પીડા, જેને ગર્વ ઝેર જામેરે,
અમી કરતા ઉણુ રહેતો, ગર્વી સદાય દુખ પામેરે, કા.
ખીજ દુશ્મન કંઈ એક છે પણુ, કટ્ટો ગર્વ કહીએરે,
દાસ “બાલુ” કહે ગર્વ તજીને, રામ ભજનમા રહીએરે, કા

(૬૬)

ભાજન ૧૨૨

(વનચર વીરા વધામણી એ રાગ)

મન તું સે નથી જાગતું, રહ્યું રાતમા રાત્રી,
આવણુ મળ વીણેપમા, ભુડા શુ રહ્યું નાચી ? મન, ટેક.
ચમાર ચુથાને ચામડુ, પછી અળગો રહે છે,
ભુડા તુંતો ચામમા, રાત દીન રમેછે, મન
ભગી સુધારે સડાસને, તેથી તે છે રડો,
ભગ નફની ખાણે મોઢો, તુંતો ભગીથી ભુડો, મન
શ્વાન મોઢું હાડ માસને, પણુ સતોશી રહેતું,
ત્રીતપ તુંતો થાતું નથી, તેથી ભુડું છે તું, મન
ગર્ધવ ખરણીપર થેકતો, પણુ મનથી પ્હીતો,
પ્રજાપતના ડડથી એ, ચાલે સીધો, મ.
સાત્ર સતને સાટકે, તુંતો સીધુ ન થાતું;
દાસ “બાલુ” કહે અત સમે, પછી ખાસડા ખાતું, મન

ભાજન ૧૨૩.

શુ મોઢો સસારમા, સુખ સાતું તું માને ?
શામાટે નથી સુણતો, કશું સતતું કાને, શુ મોઢો, ટેક
પથી જાતો એક પથમા, તને સીંહે સતાવ્યો,
ભયભીત થઈને નાસતા, એક કુવે આવ્યો, શુ
ભય કર કુપ ભાળીઓ, એટલે તે અટક્યો,
વડની સુળા હતી તે ઝાલીને, કુપમા લટક્યો, શું.
કાળોને ધોળો એ ઉઠરા, કુપ ઉપર ફરતા;

પકડી મુળા જે પંથાએ, તેનેજ ક્ષતરતા, શુ
 મુળા હુટેથી પડે કુપમા, સીંહ ઉભો છે સામો,
 બન્ને બાજુથી આવી બન્યુ, પથી દુખ પામ્યો, શુ.
 મધ બાજુ હતું મુળીમા, તે તેણે દીધું,
 જીભથી લાગ્યો ચાટવાં, બહુ લાગ્યુ મીઠું, શુ.
 એવામા આવ્યુ વીમાન એક, હતા માછી કોઈ દેવા;
 દયા જાણી નાખ્યુ દોરકું, ખેચી અહર લેવા, શુ
 પથી કહે હું પકડું, ધડી ઉભા રહેજો,
 સ્વાદ ધણો છે મધ તણો, જરા ચાટવા દેજો, શુ.
 જીવ ને પથી જાણવો, સીંહ કાળ છે રીપુ,
 ભવ તણો કુપ ભારે છે, માયા મધ દીધું, શુ.
 ઉદરડા ખે જાણજો, દીવસને રાતી,
 આધાર મુળી આયુક્ષની, તે નીત્ય કપાતી, શું.
 વીમાન રૂપી વેદાન્તમા, કોઈ સત છે મુખા,
 દયા દોરે જીવ ખેચવા, આવી ઉપર ઉભા, શુ
 માટે વીચારી જો જીવડા, વેળા વહી જામે;
 કાસ “બાણ” કહે ચેતજે, નહીતો પસ્તાસે, શુ.

ભજન ૧૨૪. થાળ.

(શુ નટવર વસત થેઈ થેઈ નાચી રજો એ રાગ)

હેત લાવી પધારો મારે આગણે હરી;
 આગણે હરી મેર ર કને કરી, હેત લાવી પધારો-ટેક.

(૭૧)

સાખી—નીચુ છે મમ છાપડ, તમે મોટા છો જગતાત,
માટે મ્હેર કરી જરી, નીચા નમજો નાથ.

મખમલ મસુરીયાની, ગાદી નથી મારે (૨)

ફાટેલી જોડડી મે છે પાથરી—હેત;

સાખી—ભોજનીઆ બહુ ભાતના, પકવાનેને પાક
ઝાંથી લાવુ એ બધુ, હું તે કુર્બાન રાંક;

ખીચડો મેતો, ખાડયો છે ખંતથી
ભાવે કભાવે જમો પેટકું ભરી, હેત

સાખી—ગયો હતો મજુરીએ, બહુ લાગ્યો હતો થાક,
ઉતાવળમાં શુ કરું, સ્વચ્છ સુંદર શાક

જેવી તેવી મે તો બાજી કરી છે (૨)

નહી હોય બરાબર મીઠુ ભરી, હે,

સાખી—ચાહી ખાલા ચળકતા, તેહ નથી મુજ ઘેર.

મુઝ્યો કલુડો નીર ભરી, જળ પીજો બલી પેર;

પાનને બદલે પ્રેમ મે તો આપીઓ,

પુખ્તની પાખડી ભેટમાં ધરી, હે

સાખી—રસોઈ હલકી રકની, અજોગ્ય પાખ્યા આજ,
તસ્દી દીધી ઉલટી, માફ કરો મહારાજ.

ભાવના કુખ્યા છો તમે નાથજી, (૨)

બાલુ પાવન થાય, બંદગી ભરી, હેત.

ભજન ૧૨૫. આરતી.

(ધન્ય દીવાળી થઈ એ રાત્ર.)

જય જય જગના નાથ, આરતી આનંદી;

મારા હરી ગૂરૂ સંતો સાથ, આરતી આનંદી, ટેક.

(૬૨)

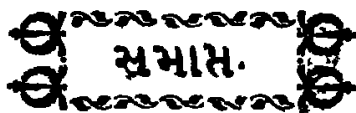
ધુપ દીપકને કપુર ધરીઆ, થાળી લીધી હાથરે,
આરતી ક્રીંતાર સત તણી, જેના કદીએ રહેતા નાથ, આ
ઘોઠ લોકને સચરાચરમા, આનંદને સહુ ઇચ્છેરે,
અંતર લહેરી ઉઠે તેને, પ્રેમી જન કોઇ પ્રીતે, આ
કામધેનુ કફપતરને, અક્ષય પાત્ર હોયરે,
આનંદ વીણુ એ સર્વે નકામા, અખડ નવ રહે કોઇ, આ.
દૂખને કણે બસે ને આવે, અનહદ આનંદ માટેરે,
ઇંદ્ર તથા વૈભોગ નકામા, જો હોય આનંદ સાટે, આ.
વીષયોનો આનંદ અધુરો, રહેતો તે ક્ષણ વારરે,
દાસ “બલુ” સતગૂર પ્રતાપે, બ્રહ્માનંદ અપાર, આ

॥ ૐ ॥

શાન્તિ:

શાન્તિ:

શાન્તિ:

કમીશન.

આ પુસ્તક સામટા પચીશ ખરીદ-
નારને રૂ. ૧) સો ખરીદનારને રૂ. ૫)
અને ઇસો ખરીદનારને રૂ. ૧૨) કમી-
શન મળશે.

પૈસા રોકડા લેવામાં આવશે

બાલુરામ મુળદાસ.

• ખાનપુર-અમદાવાદ.

